POLITYKA
SENIORALNA
PISMO SAMORZĄDOWCÓW, AKTYWISTÓW, PRACOWNIKÓW SEKTORA WSPARCIA SPOŁECZNEGO
Dodatek tematyczny do pisma „Polityka Senioralna".
ISSN 2391-4203

RADY SENIORÓW

DOBRE PRAKTYKI TWORZENIA I ROZWIJANIA RAD SENIORÓW W POLSCE.

Fundacja ZACZYN oraz Fundacja Dialogu Społecznego, wydawcy „Polityki Senioralnej" dziękują grantodawcom, darczyńcom oraz instytucjom partnerskim za współpracę przy projektach zrealizowanych w 2016 roku:

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

ASOS 2014-2020
Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020

MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA

MetLife

MAZOWIECKIE CENTRUM POLITYKI SPOŁECZNEJ

PZERI POLSKI ZWIĄZEK

PROMEDICA24

SYNEXUS

Ogólnopolskie Porozumienie Rad Seniorów

SENIOR APARTMENTS

Pruszków

Takeda

Góra Kalwaria

SAMORZĄDOWCY SENIOROM

MEDIsystem

Marki

MEDIPE MEDICAL CARE STAFFING

Zielonka

Nasz Drobin

Stare Babice

SOWN

Wołomin

NAŁĘCZÓW ZDRÓJ

UWAGA!

Rady Seniorów, czyli katastrofa na życzenie i potencjał do zbudowania

Tekst: Przemysław Wiśniewski

Rady Seniorów powstają w Polsce od 2013 roku dzięki zmianom w ustawie o samorządzie gminnym. Nie powstają jednak jak grzyby po deszczu. Trudno się temu dziwić. Ustawodawca pozwolił je tworzyć nie podejmując żadnych działań upowszechniających cele, jakie można stawiać Radom, nie projektując dla nich żadnych szczególnych kompetencji, nie edukując samorządów lokalnych czy środowisk senioralnych w obszarze metod tworzenia i rozwijania senioralnych samorządów. W efekcie Rady istnieją zaledwie w co dziesiątej polskiej gminie, w większości działając fasadowo lub nieskutecznie, trwoniąc zaufanie im powierzone.

Rady Seniorów pełnią funkcję doradczą, nie posiadają osobowości prawnej, rzadko decydują o wydatkowaniu jakichkolwiek środków (choć zaczyna się to zmieniać). W ich składach znajdują się osoby o różnych kompetencjach i bardzo często, niestety, bez niezbędnych kompetencji. Rady powoływano według niesprawdzonych modeli, bez odbycia konsultacji społecznych na temat sensu powołania, celów działania i sposoby tworzenia Rady. Tworzono je zazwyczaj w mocno niedemokratyczny sposób, czyli z tzw. powołania przez lokalne samorządy lub w odpowiedzi na wyartykułowane wskazania najsilniejszych zrzeszeń lokalnych skupiających seniorów. W efekcie Rady zazwyczaj konserwują lokalne zależności i interesy, powielają działania realizowane przez wcześniej istniejące organizacje pozarządowe, unikają podejmowania kroków jakkolwiek niewygodnych dla władz. W ten sposób Rady niewiele wnoszą do życia publicznego w społecznościach lokalnych, a już na pewno niczego nowego dla nich nie wymyślają. A przecież miały pracować na rzecz podnoszenia poziomu życia seniorów oraz włączać ich w aktywności wspólnotowe...

Niestety, w ogromnej większości polskich Rad Seniorów dominują znajomi królika, „kolekcjonerzy tytułów" oddelegowani za dawne zasługi czy szefowie senioralnych związków, klubów lub uniwersytetów, którzy często nie potrafią przestawić się z dbania o korzyści swoich jednostek na myślenie o interesie całej społeczności senioralnej, która – niezależnie od gminy – w 90% nie jest zrzeszona.

Rady mają w społeczności lokalnej do odegrania ważną misje: mogą tworzyć strategię, angażować do pracy społecznej seniorów z dużymi potencjałami oraz programować wsparcie dla seniorów samotnych i schorowanych, pilnować czy władze wspomagają osoby 60, 70 czy 80+ realnie czy jedynie deklarują dobre chęci w tym zakresie. Zatrzymajmy się na chwilę przy samorządach: popełniały one często drastyczne błędy tworząc Rady (przez co osłabiły ich potencjał już na starcie), a kiedy już je powołały to najczęściej nie objęły ich opieką pracowników JST, nie wsparły merytorycznie, nie dały złamanego grosza na pozyskanie wiedzy, rozwijanie kontaktów, przeprowadzenie diagnoz. Coś stworzyły, ale właściwie nie wiedząc po co i na co. Po powołaniu lokalnej Rady widzą, że albo nie ma ona potencjału do działania, albo jest nastawiona roszczeniowo (czasem, choć rzadko, że ma zbyt ambitne plany). Niestety wszyscy, i Rady i samorządy, dopiero się uczą jak senioralne samorządy dobrze tworzyć, mądrze rozwijać, efektywnie wykorzystywać do konstruktywnej pracy.

W 2014 roku Rady powstawały niemal w toku kampanii wyborczej do samorządów gminnych, na szybko i „byle zdążyć pokazać starszym wyborcom, że są ważni". W 2015 roku powołało Rady wielu nowych wójtów, burmistrzów czy prezydentów wierzących, że warto sobie zorganizować dialog z reprezentacją osób starszych. W 2016 roku zainteresowanie spadło. Rady w gminach pozytywnie nie namieszały, samorządowcy zajęli się bardziej palącymi i mniej ryzykownymi projektami. Zaledwie kilkanaście Rad 2016 roku powstało na wniosek lokalnych środowisk senioralnych, zazwyczaj słabych, często skłóconych, świadomych swoich ograniczeń. Równie niewiele Rad powstało z inicjatywy progresywnych samorządowców, którzy nie boją się tworzenia alternatywnych ośrodków władzy. Dramatycznie mało Rad powstało w toku szerszych konsultacji, z udziałem ekspertów. I niestety 80% Rad istniejących nie otrzymało żadnego wsparcia pozwalającego budować kompetencje członków i zdolności organizacyjne nowego ciała. Szkoda, że zapał opadł i na wielu Radach ich twórcy postawili kreskę. Wciąż mają one jednak potencjał, który starają się rozwijać nieliczne organizacje pozarządowe takie jak Fundacja ZACZYN czy Fundacja Dialogu Społecznego, a ostatnio także Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, które uruchomiło dla Rad specjalną linię finansowania w ramach programu ASOS (środki konkursowe).

Edukujmy Rady, dawajmy im szansę, oczekujmy od nich pracy, nie wyręczajmy ich. Tam gdzie nie ma potencjału społecznego/intelektualnego wystarczającego do prowadzenia Rady, nie muszą one za wszelką cenę istnieć. W innych gminach niewielkie wsparcie merytoryczne pozwoli ruszyć z działaniami. W wielu gminach będzie to możliwe dopiero po zmianach statutowych czy nadejściu kolejnej kadencji i włączeniu się w skład Rady bardziej aktywnych osób. Nie można oczekiwać, że w trzy lata Rady zrobią to, czego samorządy dla seniorów nie mogły zrealizować od ćwierćwiecza.

Przed nami demograficzne tsunami. Rady mogą odegrać ważną rolę w przygotowaniu społeczności lokalnych na jego nadejście poprzez stworzenie infrastruktury wsparcia społecznego dla obecnych i przyszłych seniorów. Niniejszy numer Polityki Senioralnej to małe kompendium wiedzy dla reprezentantów samorządów czy środowisk senioralnych. Zachęcamy do lektury, zapraszamy do współpracy, trzymamy kciuki za determinację w tworzeniu i rozwijaniu Rad. Jest to proces wieloletni i wymagający międzysektorowej współpracy między podmiotami posiadającymi różne kompetencje i często odrębne cele. Zachęcamy do tej pracy, skorzysta na niej niejedno pokolenie.

Przemysław Wiśniewski
Fundacja ZACZYN / Fundacja Dialogu Społecznego

W NUMERZE

Słowo wstępne ..... s. 3

Rady Seniorów w Polsce:
Podstawa prawna i liczba ..... s. 5

ABC RAD SENIORÓW

ABC Rad Seniorów ..... s. 6

Jak się tworzy Rady Seniorów ..... s. 10

WZORCOWE PROJEKTY ROZWIJANIA RAD

Senior Obywatel Radny ..... s. 13

Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu ..... s. 16

Z PIERWSZEJ RĘKI

Rada Seniorów z perspektywy radnej seniorki: Wciągamy seniorów
w pracę na rzecz lokalnej społeczności ..... s. 21

Rada Seniorów z perspektywy samorządowca: Seniorzy mają potencjał,
który należy wykorzystać ..... s. 22

Do Rady poprzez diagnozę i konsultacje ..... s. 24

Rada Seniorów z perspektywy Urzędnika: Rada może mieć pieniądze
i sensownie decydować o ich wydatkowaniu ..... s. 26

Dajmy wędkę, pokażmy jak jej używać. Seniorzy złowią rybę sami ..... s. 29

Rada bez planu działania to ciało fasadowe ..... s. 31

Czemu Rady Seniorów powinny się sieciować? ..... s. 32

LOKALNA STRATEGIA POLITYKI SENIORALNEJ

Nadszedł czas na tworzenie Lokalnych Strategii Polityki Senioralnej ..... s. 35

Musimy tworzyć Strategie Polityki Senioralnej i realizować je międzysektorowo ..... s. 38

Strategia w minimum czterech krokach ..... s. 40

Jak powinna wyglądać strategia lokalnej Polityki Senioralnej? Przykład Strategii Polityki
Senioralnej Miasta Pruszkowa ..... s. 41

Kontakt ..... s. 47

POLITYKA SENIORALNA

Pismo „Polityka Senioralna" wydawane jest przez Fundację ZACZYN oraz Fundację Dialogu Społecznego. Niniejsze wydawnictwo ukazało się dzięki finansowaniu uzyskanemu przez Fundację Dialogu Społecznego w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Pismo dostępne jest również w wersji elektronicznej na stronie www.zaczyn.org.

Redaktor naczelny: Przemysław Wiśniewski
Opieka merytoryczna: Rafał Bakalarczyk
Redakcja: Weronika Piórkowska, Karolina Kwiecińska, Aneta Ganeczko
Skład: Joanna Reniger

ASOS 2014-2020
Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020

Fundacja ZACZYN: ul. Radziwie 5 m 229, 01-164 Warszawa
KRS: 0000400912, NIP: 7831686506, REGON: 302045836
mail: zaczyn@zaczyn.org, tel: 534-701-114
www.zaczyn.og, www.zdaniemseniora.pl, www.polityka.zaczyn.org

Fundacja Dialogu Społecznego: ul. Jesionowa 9, 09-230 Bielsk
KRS: 0000457702, NIP: 7743215457, REGON: 146650041
www.RadySeniorow.pl, kontakt@dialogspoleczny.com.pl

Rady Seniorów w Polsce: Podstawa prawna i liczba

Tekst: Aneta Ganeczko

Rady Seniorów powstają z inicjatywy władz samorządowych lub na wniosek środowisk senioralnych. Pełnią funkcję konsultacyjną, opiniodawczą i interwencyjną. Działają na rzecz podniesienia poziomu życia seniorów oraz wzrostu ich aktywności w społecznościach lokalnych. Rady wciąż działają w mniej niż co dziesiątej gminie.

Przyspieszony proces powoływania Rad Seniorów w Polsce rozpoczął się we wszystkich województwach po nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym w listopadzie 2013 roku, kiedy dodano do ustawy art. 5c

Podstawa prawna, czyli artykuł 5c

1. Gmina sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej.
2. Rada gminy, z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk, może utworzyć gminną radę seniorów.
3. Gminna rada seniorów ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.
4. Gminna rada seniorów składa się z przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku.
5. Rada gminy, powołując gminną radę seniorów, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania, dążąc do wykorzystania potencjału działających organizacji osób starszych oraz podmiotów działających na rzecz osób starszych, a także zapewnienia sprawnego sposobu wyboru członków gminnej rady seniorów.
6. Rada gminy może w statucie jednostki pomocniczej upoważnić ją do utworzenia rady seniorów jednostki pomocniczej. Przepisy ust. 3–5 stosuje się odpowiednio.

Liczebność rad

Wg raportu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji w 2012 jeszcze przed nowelizacją ustawy było 9 Rad Seniorów w Polsce, w 2014 roku było ich już 75. Na początku 2016 roku w Polsce było 197 Rad, a na koniec 2016 roku najpewniej mniej niż 220. Temp pojawiania się nowych Rad nie rośnie. Wciąż funkcjonują one w mniej niż co dziesiątej polskiej gminie.

Liczba gmin, w których funkcjonują gminne rady seniorów

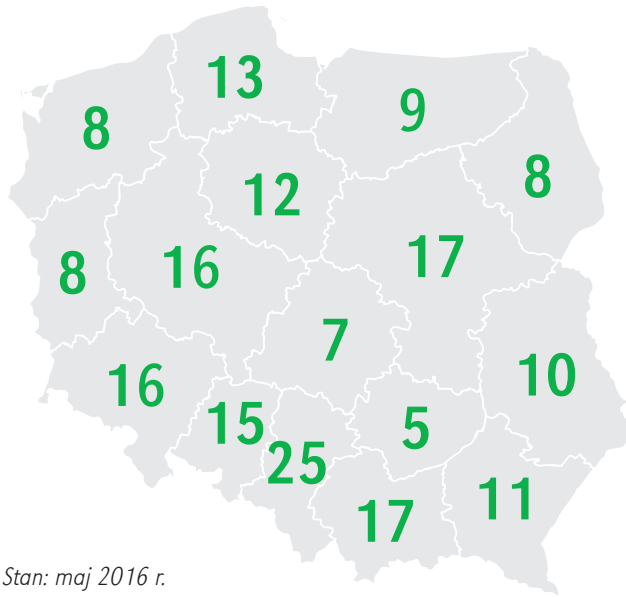

Stan: maj 2016 r.

Letnia Szkoła Rad Seniorów, Serock, Sierpień 2016.

ABC Rad Seniorów

Tekst: Agata Fiedotow

W ciągu jednego roku liczba rad seniorów podwoiła się ze 100 do 200. Szacuje się, że w ciągu następnych lat ich liczebność będzie rosnąć w szybkim tempie. Skąd się wzięły, czemu służą, jak je tworzyć? W ciągu jednego roku liczba rad seniorów podwoiła się ze 100 do 200. Szacuje się, że w ciągu następnych lat ich liczebność będzie rosnąć w szybkim tempie. Skąd się wzięły, czemu służą, jak je tworzyć?

Co to są rady seniorów?

Rady seniorów to ciała kolegialne o charakterze konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym, które wspierają rady gminy w realizacji polityki senioralnej. W takim kształcie zostały określone nowelizacją ustawy o samorządzie gminnym, która weszła w życie 30 listopada 2013 r. Artykuł 5c rozdziału 1 mówi, że gmina „sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej". Odnosi się w tym bezpośrednio do jednego z priorytetów Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020, którym jest zwiększenie zaangażowania osób starszych w życie społeczności lokalnych i sprawy kraju oraz wzrost roli osób starszych w rozwiązywaniu problemów społecznych. Nie znaczy to, że rady seniorów nie istniały przed nowelizacją ustawy. Jak wskazują redaktorzy raportu „Zoom na rady seniorów. Diagnoza funkcjonowania", w całej Polsce w 2014 roku działało już 75 rad seniorów, między innymi jedna z najstarszych w Polsce rada seniorów w Poznaniu powołana uchwałą rady miasta z 2007 roku. Jak widać, przed nowelizacją – dało się. Było jednak znacznie trudniej. Seniorzy zainteresowani tworzeniem tego typu inicjatyw niejednokrotnie trafiali na opór samorządowców, nie zawsze chętnych oddawaniu władzy nowym ośrodkom decyzyjnym. Od czasu nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym liczba rad seniorów w całej Polsce gwałtownie wzrosła – z ponad 40 pod koniec 2013 roku do ponad 100 w grudniu 2015. To bardzo dużo – bo oznacza wzrost o 150% - ale jednocześnie w skali całego kraju to bardzo mało, gdyż w Polsce mamy blisko 2,5 tysiąca gmin. Tylko ułamek z nich ma dziś radę seniorów. Dodać należy, że większość istniejących rad działa na terenie gmin miejskich, wsie a także niewielkie miejscowości, w których mieszka duży odsetek osób starszych, nie włączyły jeszcze seniorów w procesy decyzyjne.

Rady seniorów – dlaczego ich potrzebujemy?

Rady Seniorów to odpowiedź na realne potrzeby osób starszych w naszym kraju. Prognozy pokazują jednoznacznie, że liczba seniorów systematycznie wzrasta, jednocześnie w najbliższych latach wzrastać będzie ich zaangażowanie społeczne. W Polsce od 1992 roku wolno, jednak systematycznie wzrasta poczucie wpływu na sprawy publiczne. W 2014 roku wg. raportu CBOS (Opinie o demokracji, 2014) deklarowało je 28% badanych, gdy zaś mówimy o wpływie na politykę na poziomie lokalnym, wskaźnik ten wynosi 51%. Choć statystycznie wśród osób mających poczucie wpływu na sprawy publiczne dominują najmłodsi Polacy, nie ulega wątpliwości, że w najbliższym czasie wskaźnik ten wzrośnie również wśród starszych. Jest dziś coraz

więcej seniorów, którzy chcą sami kształtować swoją przyszłość i decydować o najbliższym otoczeniu. To osoby, które na własną rękę szukają możliwości, by uczestniczyć w interesujących projektach obywatelskich i chcą się rozwijać, by nadążać za młodszymi. Uczestniczą w zajęciach w licznych instytucjach, biorą udział w debatach, konsultacjach społecznych, wykorzystują czas, który zyskali dzięki emeryturze, by pozytywnie wpływać na swoje najbliższe otoczenie. To obywatele(seniorzy) świadomi swoich praw i otwarci na nowinki, szczególnie istotni dla środowiska, przede wszystkim jako inicjatorzy zmian. Co prawda statystycznie dziś takie osoby są w zdecydowanej mniejszości, jednak wszystko wskazuje, że ich liczba będzie stale wzrastać również w niewielkich gminach. Jak pokazuje badanie TNS OBOP już teraz 56% seniorów jest chętna udzielać porad z zakresu posiadanych umiejętności/wykształcenia, 53% gotowe byłoby włączać się w prace organizacji działającej w środowisku osób starszych, a 48% mogłoby zaangażować się w działania na rzecz własnej miejscowości.

Dzisiejsi seniorzy to ogromny potencjał społeczny, nie zawsze wykorzystywany. To ludzie często gotowi do aktywności i posiadający wolny czas. Osoby po 65 roku życia stanowią dziś blisko 1/5 populacji, zaś wedle prognoz GUS do 2050 roku ich liczba w Polsce wzrośnie o 5,4 mln w stosunku do 2013 roku. Osoby starsze będą stanowiły wówczas aż 1/3 populacji. Jednocześnie przewiduje się, że liczba urodzeń będzie się systematycznie zmniejszać, osiągając w 2050 r. wartość o blisko 30% mniejszą niż w 2013. Przy tym systematycznie będzie wydłużać się przeciętne trwanie życia – dla mężczyzn o dziewięć lat, dla kobiet o sześć.

Oznacza to, że w najbliższej przyszłości staniemy się jednym z najstarszych demograficznie społeczeństw Europy. Co trzeba podkreślić, w wiek senioralny i przedsenioralny będą wchodzić nowe pokolenia – osób, które znaczną część życia przeżyły w społeczeństwie obywatelskim (choć bardzo słabym) i są świadome swoich praw. Dzięki kampaniom informacyjnym, inicjatywom rządowym i pozarządowym oraz działaniom środowisk opiniotwórczych coraz więcej osób z młodego i średniego pokolenia zdaje sobie sprawę z konsekwencji sytuacji demograficznej i chce już teraz mieć wpływ na kształt swojej starości. Jak pokazują badania blisko l' Polaków już dziś o niej myśli. Jednocześnie starość stała się dziś ważnym tematem debaty publicznej, zarówno, gdy mowa o zmianach w systemie emerytalnym czy emeryturach dzisiejszych dwudziesto i trzydziesto – latków zatrudnianych na „śmieciówkach", jak i nieuchronnym etapie w życiu człowieka, na który powinniśmy zawczasu się przygotować. W wiek 60+ wchodzą osoby publiczne, dla których starość może być dziś atutem. O starzeniu się mówi była pierwsza dama Jolanta Kwaśniewska w ramach projektu „Oswajanie starości" Fundacji „Porozumienie bez barier". Aktywną starość jako własną markę promują też prawdziwe osobowości środowiska jak 77- letnia DJ Wika, ponad 90-letni Antoni Huczyński, znany mediach jako „Dziarski Dziadek" czy Shigeaki Hinohara, który jest 104-letnim aktywnym lekarzem na świecie. Powoli, lecz stale zmienia się sposób myślenia o seniorach. Senior jako beneficjent pomocy społecznej, klient domu opieki, przede wszystkim więc osoba, którą należy „się zaopiekować" zastępowany zostaje przez seniora-aktywistę, który sam wie o tym, co jest dla niego najlepsze. Staje się kluczowym podmiotem polityki senioralnej, bez którego udziału, nie da się już jej tworzyć.

Jak robią to inni ?

Rady seniorów jako ciała wspierające organy władzy w realizacji polityki senioralnej znane są w wielu krajach europejskich, ale także demokracjach pozaeuropejskich. Szczególnie popularne stały się w ostatnim dziesięcioleciu, pierwsze z nich powstawały jednak już w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Działają na różnych zasadach – zarówno jeśli chodzi o skład osobowy, poziom działania – lokalny lub narodowy, czy formułę funkcjonowania. Wszystkie jednak mają za zadanie wsparcie interesów osób starszych w politykach narodowych lub samorządowych. Działają między innymi w Danii, Finlandii, Austrii, Włoszech, Niemczech i USA. W Finlandii ponad 90% osób powyżej 65 roku życia mieszka w społeczności, w której przy władzach lokalnych działa rada seniorów. W Niemczech lokalne rady seniorów funkcjonują już od lat siedemdziesiątych. Obecnie jest ich około 1200. Ich głównymi zadaniami jest pośredniczenie między seniorami a decydentami politycznymi oraz opiniowanie projektów działań mających wpływ na życie osób starszych. Rady seniorów działają także w społeczeństwach znacznie młodszych demograficznie niż europejskie. W maleńkiej republice Mauritius na Ocenie Indyjskim, mimo dodatniego przyrostu naturalnego i zaledwie 6-7% populacji powyżej 65 roku życia na poziomie centralnym działa rada seniorów, istniejąca od 1985 roku.

Jej głównym celem jest polepszanie dobrostanu osób starszych oraz promocja działań aktywizujących dla osób starszych. Na Jamajce od lat siedemdziesiątych przy Ministrze Pracy i Zabezpieczenia Społecznego działa Narodowa Rada na rzecz Osób Starszych. Ma za zadanie doradzanie ministrowi w zakresie działań na rzecz seniorów, wprowadzanie polityki na rzecz osób starszych oraz współpracę międzysektorową w zakresie m.in. aktywizacji osób starszych i zmiany ich wizerunku w społeczeństwie.

Funkcje konsultacyjne, doradcze i inicjatywne – co to oznacza?

Polska ustawa określa funkcje rady seniorów jako „konsultacyjne, doradcze i inicjatywne", nie precyzuje jednak zakresu tych kompetencji, pozostawiając samorządom wypracowanie własnej praktyki. Powołując radę zatem dobrze przyjrzeć się, jaka może ona być. Funkcje konsultacyjne oznaczają możliwość opiniowania lokalnych strategii, programów rozwoju, projektów uchwał, podejmowanych przedsięwzięć czy inwestycji. Szczególne znaczenie mają tu te, które wpłyną na jakość życia osób starszych teraz lub w dalszej przyszłości takie jak np. samorządowe programy polityki senioralnej, projekty tzw. karty seniora, dające zniżki w punktach usługowych, projekty tworzenia domów opieki czy rozwoju Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Warto także zwrócić uwagę na wszelkie działania, które pośrednio mogą dotyczyć seniorów takie jak programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, projekty przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu czy inwestycje w infrastrukturę (np. rozmieszczenie ławek w parku, podjazdy dla wózków, poręcze przy wejściach do urzędów, bibliotek itp.).

Funkcje doradcze dają gminnej radzie seniorów możliwość zgłaszania uwag i sugestii do działań gminy, co jeśli zostaną one uznane za zasadne, może oznaczać wprowadzenie ich w życie. Szczególnie istotne są funkcje inicjatywne rady. W ich

IV Kongres Regionalnych Organizacji Senioralnych w Drobinie (listopada 2016) był okazją do spotkania uczestników z kilkudziesięciu organizacji, w tym z trzydziestu Rad Seniorów.

ramach rada może zgłaszać własne pomysły na działania dla osób starszych, poszerzając w ten sposób perspektywę władz o potrzeby dotąd pomijanego pokolenia 60+. Władze gminy, w której działa rada seniorów, zostają tym samym znacząco wsparte merytorycznie: dostają doświadczenie i wiedzę o realnych potrzebach swoich starszych mieszkańców. To potencjał, który umiejętnie wykorzystany może posłużyć zarówno mieszkańcom, którzy otrzymają to, co jest im potrzebne w codziennym życiu, jak i samej władzy, która w systemie demokratycznym musi mieć przede wszystkim mandat obywateli. Trudno o lepsze rozwiązanie. Co jednak należy podkreślić wszystkie wiążące decyzje ostatecznie podejmą władze gminy, to one przyjmą lub odrzucą propozycje seniorskie. Ważne jednak by, najpierw je poznały.

Jak powstają rady?

Rady seniorów, zgodnie z ustawą mogą powstawać z inicjatywy własnej rady gminy lub też „na wniosek zainteresowanych środowisk". Jak pokazuje badanie „Zoom na rady seniorów" do tej pory rady powstawały najczęściej wedle trzech scenariuszy. Po pierwsze z inicjatywy społeczności lokalnej tak, jak stało się to w 22 tysięcznym Prudniku w województwie opolskim. Rada seniorów powstała tam jeszcze przed nowelizacją ustawy z międzypokoleniowej inicjatywy lokalnej mieszkańców, którzy sami wystąpili z wnioskiem o powołanie rady do burmistrza. Dziś inicjatorzy z dumą mówią o wdzięczności władz samorządowych, które dziękują seniorom, że „ożywili ich miasto". Poza tym także z inicjatywy organizacji pozarządowej, która wywodzi się bezpośrednio ze społeczności lokalnej czy też jest związana z aktywnym środowiskiem seniorskim. Zdarzało się także, że inicjatywa stworzenia rady wychodziła od samej władzy wykonawczej – wójta lub burmistrza. Dotychczasowe doświadczenie pokazuje, że najlepiej jeśli rady zostają powołane w wyniku porozumienia różnych grup, które będą ostatecznie miały wpływ na jej działanie, wybór członków i określenie statutu. Konsensus organizacji proseniorskich, samych seniorów, pracowników urzędu oraz wójta lub burmistrza zagwarantują wypracowanie sprawnych procedur funkcjonowania rady w przyszłości. W niektórych gminach powołanie rady poprzedzają szerokie konsultacje społeczne, angażujące mieszkańców, ngo, pracowników socjalnych, przedstawicieli różnych grup wiekowych, ekspertów i urzędników, tak jak to przebiegało na przykład w Warszawie. Istotnym wątkiem powołania rady jest określenie jej składu osobowego. W tym zakresie wyróżnia się trzy modele rady – po pierwsze taką, która skupia osoby starsze i zajmuje się wyłącznie ich sprawami, po drugie tzw. radę do spraw osób starszych tj. skupiającą osoby w różnym wieku zajmujące się sprawami osób starszych, po trzecie - radę złożoną z osób w różnym wieku, która zajmuje się kwestiami dotyczącymi seniorów, ale także całej społeczności lokalnej. Zgodnie z ustawą powołanie rady seniorów wymaga także nadania statutu, który określi m.in. tryb wyboru jej członków. Zwykle rady liczą od kliku do kilkunastu osób, choć zdarzają się złożone z 30 osób. Kadencje rady trwają na ogół od 2 do 4 lat. Statuty (lub regulaminy w przypadku części gmin, które powołały rady przed nowelizacją ustawy) określają także sposób wyboru członków rady. W zależności od gminy stosowane są różne modele. Najrzadziej obieraną formułą są wybory powszechne przez pełnoletnich mieszkańców (jak np. w Mysłowicach), lub mieszkańców w odpowiednim, senioralnym, wieku (jak np. w Pruszkowie). Na ogół statuty zastrzegają obecność określonej liczby przedstawicieli władzy wykonawczej (prezydenta, burmistrza lub wójta), władzy ustawodawczej (rady gminy/miasta) oraz członków wybranych spośród mieszkańców lub przedstawicieli określonych środowisk (np. Uniwersytetów Trzeciego Wieku lub innych organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów). Tak na przykład w Toruniu po 5 do 7 osób do składu rady wskazuje Rada Miasta i Prezydent, a 7 osób pochodzi z publicznego naboru. Podobnie wygląda to w Radomiu, Oleśnie czy Poznaniu. Z kolei w Lublinie oprócz

4 przedstawicieli Prezydenta Miasta w skład rady wchodzi 10 członków zaproponowanych przez Komisję Wyborczą, którzy również muszą uzyskać akceptację prezydenta. W Bydgoszczy natomiast, gdzie radę seniorów ustanowiono w 2011 r., przed nowelizacją ustawy, zgodnie z regulaminem, członkowie rady powoływani są wyłącznie zarządzeniem prezydenta miasta. W skład chełmińskiej rady seniorów nie wchodzą zaś przedstawiciele władz, statut zastrzega wyraźnie, że członkami mają być przede wszystkim przedstawiciele organizacji działających na rzecz seniorów (np. UTW). Kontrowersyjną kwestią jest wiek członków rady. Niektóre gminy zastrzegają, że wszyscy jej członkowie muszą spełniać określone kryterium wiekowe, to jest mieć ukończony 60 lub 65 rok życia, tak jest na przykład w Chełmnie, Poznaniu czy Warszawie. Kryterium wiekowe rodzi jednak spory, zdaniem środowisk seniorskich zabezpiecza przed dominacją młodych aktywistów i samo w sobie stanowi czynnik włączający społecznie osoby starsze, jednak przez część ekspertów uważane jest za nieuzasadnione ze względów merytorycznych. W Toruniu na maksymalnie 21 członków rady minimum połowę muszą stanowić osoby powyżej 60 roku życia. Natomiast w Oleśnie na 7 członków rady, 3 zgłaszanych jest przez Burmistrza i Radę Miasta bez limitu wieku, natomiast 4 wywodzących się z organizacji działających na rzecz seniorów, musi mieć ukończony 60 rok życia na dzień przed wyborami. Z kolei statut Rady Seniorów w Mysłowicach zakłada wybór radnych w wyborach powszechnych, dopuszczając do głosowania wszystkich pełnoletnich mieszkańców miasta, jednocześnie nie określając wieku kandydatów na radnych. Zazwyczaj jednak mianowani lub wybierani do rady są osoby w wieku 60+.

Rady seniorów na co dzień

Statuty zwykle powierzają obsługę administracyjną i techniczną wybranemu wydziałowi urzędu miasta lub jednostce samorządowej. Na przykład w Poznaniu realizatorem uchwały powołującej radę jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta, w Radomiu – Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi i Konsultacji Społecznych Urzędu, w Lublinie zaś Lubelskie Centrum Aktywności Obywatelskiej. Najczęściej w ramach powołanej komórki może działać biuro rady, gromadzona jest dokumentacja, tu też odbywają się dyżury radnych. W tym miejscu powoływany jest też pracownik, który koordynuje pracę rady, prowadzi jej dokumentację, dba o miejsce, w którym odbywają się sesje. Często pełni także funkcje osoby, która wprowadza członków rady w tryb pracy urzędu, procedury czy formalności, o których nie zawsze sami wiedzą. Ważne, aby był otwarty i gotowy do pomocy. Istotnym elementem funkcjonowania rady są dyżury jej członków, które dają okazję do spotkań z mieszkańcami, zapewniając stały przepływ informacji pomiędzy radą a mieszkańcami gminy. Istotne jest więc wyznaczenie stałego miejsca, łatwo dostępnego dla osób starszych, gdzie w stałych porach, będą mogli spotkać się z członkami rady.

Rada seniorów – czyli co dobrego dla seniorów?

W Oleśnie członkowie Rady Seniorów zebrali ponad 800 podpisów pod wnioskiem stworzenia dziennego domu pobytu, w Łodzi, dzięki staraniom rady poszerzono ofertę dziennych domów pobytu o zajęcia komputerowe, na które dodatkowo zakupiono laptopy. W Bydgoszczy rada seniorów doprowadziła do lokalizacji siłowni plenerowych w pobliżu placów zabaw, tak, aby seniorzy mogli ćwiczyć towarzysząc wnukom w zabawie. W Nysie rada seniorów przyczyniła się do powstania przystanku autobusowego w miejscu, o które prosili seniorzy. W Oświęcimiu zainicjowała w kilku punktach akcję „kawa za złotówkę", dzięki której starsi mieszkańcy mogli za symboliczną opłatą wypić kawę w miejskich kawiarniach. W Lublinie zainicjowała takie akcje jak „Miejsca Przyjazne Seniorom" czy „Lubelskie Dni Seniora". To tylko kilka przykładów efektów pracy gminnych rad seniorów.

Między innymi w Świdnicy, Górze Kalwarii, Pruszkowie uruchomiono projekty Koperty Życia, które mają na celu ratowanie życia w sytuacji, gdy nie ma kontaktu z pacjentem. W Legnicy wystąpiono o ławki z oparciami i zwiększenie czcionek na rozkładach jazdy na przystankach.

Korzyści z działań rad są niewątpliwe, wykraczają jednak znacznie poza listę załatwionych spraw i rozwiązanych problemów. Gminne rady seniorów to całe spektrum korzyści dla społeczności lokalnej i samorządu. Po pierwsze rady seniorów to bardziej aktywne i świadome obywatelsko środowisko osób 60+. Dzięki radzie seniorów osoby starsze nie tylko zyskują rzeczników swojej sprawy wobec władz samorządowych, ale przede wszystkim same utwierdzają się w zasadności realizacji własnych potrzeb. Zyskują pewność siebie, odzyskują poczucie własnej wartości, na nowo odnajdują się w życiu społecznym. Wychodzą z domów i aktywnie włączają się w kształtowanie przestrzeni publicznej, ich głos jest w niej lepiej słyszalny. Rada to lepsza konsolidacja środowisk 60+, większe zaangażowanie seniorów w organizacje pozarządowe i Uniwersytety Trzeciego Wieku, a także krok w stronę edukacji i profesjonalizacji ich środowisk. Po drugie rady seniorów to społeczność lokalna bardziej zaangażowana w dialog obywatelski i komunikację międzypokoleniową, postrzeganą jako prawdziwa wartość.

Dla samorządu rada seniorów to nowoczesny sposób wejścia w dialog z mieszkańcami, zarówno tymi, których sprawy seniorskie dotyczą bezpośrednio, jak i tymi, którzy jedynie im się przyglądają. Samorząd wsparty głosem najstarszych mieszkańców gminy zyskuje sojusznika merytorycznego, który podzieli się wiedzą o potrzebach i problemach, często niewidocznych z perspektywy urzędniczej. Samorząd, otwierając się na te potrzeby pokaże jednocześnie, że gotowy jest do partnerskiej wymiany zdań. Dialog, w którym pozwala się mieszkańcom na konstruktywną krytykę, sugestie zmian i ulepszeń, jest zaś w demokracji dowodem siły władz, które nie boją się obywateli, lecz potrafią twórczo wykorzystać ich potencjał. Rady seniorów nie muszą być kolejnym ośrodkiem władzy, z którym przyjdzie się mierzyć urzędnikom. Przeciwnie mogą stać się ważnym sposobem wymiany wiedzy między obywatelami a decydentami, a ponadto istotnym narzędziem komunikacji, przy którym spotkają się mieszkańcy, środowiska pozarządowe i urzędnicy. Pokazanie obywatelom, że samorząd gotowy jest na ten krok, to pokazanie, że prawdziwie zapracował na mandat obywatelski.

1. *Zoom na rady seniorów. Diagnoza funkcjonowania*, oprac. K. Starzyk, M. Wiśnicka.
2. *Dziadkowie i wnuki o sobie, wzajemnych relacjach i ludziach starszych*, za: M.Borowska, M. Dobranowska-Wittels, Seniorzy w sektorze, http://www.ngo.pl/files/gazeta.ngo.pl/public/Archiwum/2007/gNGO_9_2007_internet.pdf.
3. *Prognoza ludności na lata 2014-2050*, GUS, Warszawa 2014 r.
4. *Polacy wobec własnej starości*, raport CBOS z 2012 r.

Jak się tworzy Rady Seniorów

Tekst: Sławomir Wiśniewski

O czym warto pamiętać, zabierając się za tworzenie Rady Seniorów w gminie lub powiecie? Przede wszystkim, że nie ma jednego modelu jej powoływania, a tym bardziej funkcjonowania. Rada to pewnego rodzaju eksperyment społeczny, w którym organy samorządowe i środowiska senioralne sprawdzają swoje możliwości kooperacji i konstruktywnego działania na rzecz najstarszych mieszkańców.

Ustawa o samorządzie

W grudniu 2013 roku do ustawy o samorządzie wprowadzono zapis pozwalający na tworzenie Rad Seniorów. Wprawdzie funkcjonowały one w Polsce już wcześniej, ale nie były osadzone w obowiązujących przepisach prawa, w związku z czym traktowano je raczej z przymrużeniem oka. Od 2013 roku można je powoływać na podstawie ustawy, w drodze uchwały powziętej przez Radę Gminy na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta. Zmiana ta spowodowała wzrost rangi rad oraz ich upowszechnienie. Nie zmieniła jednak znacząco statusu prawnego tych ciał – nadal nie posiadają one osobowości prawnej. Co więcej, pełnią funkcję przede wszystkim konsultacyjną, przy czym żaden organ samorządowy nie ma obowiązku traktować ich jako strony w procedowanych sprawach.

Podmiotem inicjującym i prowadzącym proces tworzenia rady jest zazwyczaj wójt, burmistrz lub prezydent, natomiast formalną decyzję o jej powołaniu podejmuje Rada Gminy poprzez przyjęcie uchwały wraz z uzasadnieniem oraz statutem. Musi on określać zakres kompetencji rady, a przede wszystkim długość kadencji, liczbę członków i sposób ich mianowania bądź wyboru. Należy dodać, wójt, burmistrz lub prezydent mogą także samodzielnie powołać Radę Seniorów i mianować do niej członków. Wtedy jednak nie będzie ona oparta o ustawę o samorządzie, a jej postrzeganie jako ciała stanowiącego zaplecze lokalnego włodarza będzie niemal ewidentne.

Konsultacje społeczne

Wszystkim samorządom oraz środowiskom senioralnym, które wychodzą z inicjatywą tworzenia Rady Seniorów odradzamy pośpiech oraz zamykanie możliwości współtworzenia jej konstrukcji także innym środowiskom lokalnym. Bardzo często samorząd jako partnera definiuje jedną lub dwie organizacje o największej skali działania, nie dostrzegając mniejszych środowisk – czasem niesformalizowanych. Pomija także organizacje, które nie są stricte senioralne, a mimo to realizują działania na rzecz osób starszych lub są zasilane pracą społeczną swoich członków-seniorów. Należy te środowiska włączyć w proces konsultacji społecznych, zapraszając je już do pierwszych rozmów o samym zamiarze utworzenia senioralnego samorządu. Jeśli inicjatorem jest organizacja pozarządowa, jej przedstawiciele na wstępie powinni swój pomysł omówić z wybranymi środowiskami, aby zbudować szerszy front poparcia dla pomysłu, a następnie przedstawić go samorządowi oraz innym środowiskom. Na tak wczesnym etapie warto wspólnie ustalić przebieg procesu konsultacji, żeby od początku włączyć w ten proces wszystkich możliwych interesariuszy , a tym samym uniknąć wrażenia, że formuła konsultacji jest „ustawiona" przez najsilniejsze strony.

Konsultacje społeczne powinny polegać na organizacji otwartych debat partycypacyjnych prowadzonych zarówno przez osoby z terenu gminy, jak i spoza regionu. Na początku warto przedstawić uczestnikom działania innych Rad, a także opowiedzieć, w jaki sposób je powołano. Nieodzowne będzie zaproszenie zewnętrznych ekspertów czy członków innych Rad. Trzeba jednak pamiętać, że rozwiązania wypracowane w innych gminach nie będą możliwe do przeniesienia w stosunku 1:1. Osoby z zewnątrz mogą doradzić, ale nie decydować. Przed spotkaniami warto zapowiedzieć konsultacje w lokalnych publikatorach gminnych oraz mediach, a przede wszystkim odwiedzić organizacje senioralne, świetlice społeczne czy zebrania w dzielnicach, osiedlach czy sołectwach. Warto na nich przedstawić pomysł tworzenia Rady, a następnie zaprosić chętnych do uczestnictwa w warsztatach czy debatach konsultacyjnych. Jednocześnie bezpieczniej jest nie nastawiać się na znaczny odzew środowisk spoza organizacji senioralnych. Do bardziej zaawansowanych prac zwykle angażuje się od kilkunastu do kilkudziesięciu osób, co zresztą jest korzystne dla przebiegu konsultacji. Prowadzi mianowicie do sprawnego działania oraz zapewnia lepszą komunikację, pod warunkiem, że uczestnicy reprezentują różne środowiska, nie zaś jedno.

Po opracowaniu statutu należy przekazać jego sformatowaną wersję zainteresowanym osobom, prawnikowi, a także przedstawicielom lokalnych instytucji publicznych. Trzeba też wywiesić jego kopię w gminie oraz zamieścić w Internecie, a następnie poczekać na ewentualne uwagi. Nie każda gmina uchwaliła

przepisy dotyczące prowadzenia konsultacji społecznych, ale dobrze jest stosować się do dobrych praktyk ich prowadzenia. Pamiętajmy przy tym, że podstawą są spotkania otwarte – udostępnienie napisanego przez kogoś statutu, a następnie zebranie pisemnych uwag w określonym terminie to w zasadzie żadne konsultacje.

Delegowanie / wybieranie

Członkowie Rady Seniorów mogą zostać do niej mianowani lub wybrani. Mianuje się zazwyczaj, zgodnie ze statutem Rady, osoby należące do lokalnych organizacji działających na rzecz seniorów, a także reprezentantów wójta, burmistrza czy prezydenta lub/oraz Rady Gminy lub/oraz ważnych instytucji działających na rzecz osób starszych (np. Ośrodka Pomocy Społecznej czy Domy Kultury). Mianować można jednak również osoby, które same zgłoszą chęć do pracy w Radzie, i – jeśli przewiduje to statut – zbiorą za swoją kandydaturą odpowiednią liczbę podpisów. Wówczas mogą być mianowane decyzją wójta, burmistrza lub prezydenta. Coraz więcej gmin decyduje się jednak na częściowe wybory, choć przybywa również takich, w których Rada Seniorów jest w całości powoływana w drodze wyborów. Statut powinien precyzyjnie określać, w jaki sposób należy organizować rady – m.in. kto może dokonywać wyboru, kto może znaleźć się w gronie wybranych.

Najczęściej organizuje się wybory, przyjmując cenzus wiekowy, który dotyczy osób o czynnym i biernym prawie wyborczym. Zazwyczaj wynosi on 60 lub więcej lat. Fakt odbywania się takich wyborów należy upowszechnić, stosując typowe narzędzia promocji. Nie zapominajmy jednak o tradycyjnych obwieszczeniach, w których znajdą się informacje o tym, gdzie i kiedy odbywają się wybory, kto w nich kandyduje, kto ma prawo głosować, w jaki sposób można oddać swój głos. Oczywiście odrębne obwieszczenie winno dotyczyć naboru kandydatów, którzy następnie będą poddawani weryfikacji wyborczej.

W ten sposób dochodzimy do najważniejszego – otóż kandydować powinna móc osoba, która w określonym terminie uzupełni formularz zgłoszeniowy i zbierze za swoją kandydaturą wymaganą liczbę podpisów (najlepiej dwucyfrową, co będzie świadczyło, że jest rozpoznawana w środowisku senioralnym). Kandydat powinien spełniać kryterium wieku i zamieszkiwać w gminie, podobnie jak osoby popierające jego kandydaturę. Następnie należałoby zorganizować w dużej Sali spotkanie wyborcze, na którym każdy kandydat powinien się krótko zaprezentować. Przybyłe osoby należałoby sprawdzić pod kątem ich wieku oraz miejsca zamieszkania, a następnie udostępnić kartę do głosowania z listą kandydatów. Podliczenia głosów mogłaby dokonać specjalnie powołana komisja złożona z pracowników urzędu gminy – najlepiej, aby jej członkowie wykonały tę pracę wolontariacko.

Niezależnie od preferowanego trybu naboru kandydatów do rady, warto zostawić miejsce/miejsca dla osób spoza organizacji. Czasem są one nieformalnymi liderami wspólnot sąsiedzkich. Czy umożliwiać im start w drodze wyborów, czy poprzez zgłoszenie do władz samorządowych z prośbą o mianowanie – to już decyzja konkretnego samorządu. Nie warto jednak czynić z Rady klubu, do którego wstęp jest zamknięty dla tzw. „wolnych atomów". Jednocześnie sugerujemy, aby nie decydować się na powszechne wybory wszystkich członków Rad w niewielkich, kilkutysięcznych, miejscowościach.

Wiek

Najczęstsze kryterium wieku ustalane dla członków Rad wynosi 60 lat. W wybranych gminach jest ono obniżone do 55, ale wówczas w składzie Rady może się znaleźć więcej osób mocno zaabsorbowanych pracą zawodową. Są też Rady, które nie przyjęły kryterium wieku, a obok seniorów zasiadają w nich osoby młodsze, tzw. przyszli seniorzy. Dobrze, aby byli oni ekspertami czy pracownikami zajmującymi się wsparciem społecznym. Z pewnością nie byłoby korzystne, gdyby w skład Rad wchodzili trzydziesto- czy czterdziestoletni „znajomi królika", czyli podwładni lokalnych włodarzy lub osoby z ich zaplecza politycznego. Istnieją Rady, gdzie kryterium wieku obejmuje reprezentantów senioralnych organizacji i środowisk niesformalizowanych, ale nie obejmuje osób delegowanych przez samorząd. Cenzus wieku powinien być oparty o trzeźwy osąd szans utworzenia Rady w oparciu wyłącznie o seniorów. W małych miejscowościach może to stanowić problem, gdyż emerytowanych samorządowców, urzędników czy ekspertów, których mógłby – jako swoistych łączników z urzędem – mianować do Rady samorząd, zwykle nie ma wielu. Jednak w większych miastach nie jest to problem, toteż w wielu z nich kryterium wieku obejmuje wszystkich – także reprezentantów Rady Gminy czy Prezydenta. Są to osoby 60+ – głównie starsi lub byli radni czy urzędnicy, ale również niezwiązani z gminą specjaliści, naukowcy czy autorytety. Przede wszystkim warto zadbać, aby członkowie rady reprezentowali różne środowiska, a także o to, aby jej członkowie mieli świadomość, że nie reprezentują w niej swoich organizacji i wspólnot terytorialnych, lecz ogół seniorów zamieszkujących dana gminę (w tym osoby wykluczone społecznie).

Osobowość prawna

Rady Seniorów, w odróżnieniu od stowarzyszeń czy fundacji, nie są organizacjami pozarządowymi. Nie są jednak też jednostkami gminnymi. Nie posiadają osobowości prawnej. Nie mogą być stroną umów przewidujących zobowiązania finansowe. Nie mogą też mieć własnego budżetu – nie jest jednak prawdą, że nie mogą dysponować własnymi pieniędzmi. Jeśli Rada pozyska środki – np. ze składek – może nimi nieformalnie zarządzać... Wielu polskim samorządom udaje się również finansować koszty Rady. Jest to oczywiści trudne, gdyż nie ma prostych możliwości pokrycia kosztów delegacji, udziału w konferencji, zakupienia kart pre-paid do telefonu czy drobnego wyposażenia biura osób, które nie są pracownikami urzędu.

Większą swobodę mogą tu mieć jednostki podległe, którym można przekazać środki na pokrycie wybranych kosztów działania Rady. Najłatwiej, oczywiście, jest wtedy, gdy Rada dysponuje wsparciem lokalnej organizacji pozarządowej – wtedy bez problemu można przekazać organizacji środki na obsługę projektu, jakim jest bieżące funkcjonowanie Rady czy wybrane inicjatywy punktowe. Nie zalecamy jednak tworzenia organizacji pozarządowych opartych o członków Rad. Przede wszystkim – nie warto mnożyć bytów i dezorientować interesariuszy działań Rady. Ponadto łatwo można sobie wyobrazić problemy, jakie mogą się pojawić, gdy organizacja pozyska większe pieniądze, a zmieni się skład Rady. Jak szybko odejdą wówczas byli członkowie zasiadający w organach organizacji?

Warsztaty praktyczne organizowane w ramach projektu Senior, Obywatel, Radny

Wzorcowe Projekty Rozwijania Rad Seniorów

80% Rad Seniorów w Polsce to ciała fasadowe lub nie prowadzące realnych działań. Żeby pracowały na rzecz lokalnych społeczności senioralnych potrzebne są programy rozwijania kompetencji członków oraz współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Przedstawiamy dwa kompleksowe programy zrealizowane na Mazowszu. Interaktywne programy prowadzono wyłącznie metodami warsztatowymi. Nowe kompetencje seniorzy wykorzystywali realizując praktyczne zadania w przestrzeni lokalnej

Senior Obywatel Radny

Tekst: Magdalena Bartecka

Projekt Senior Obywatel Radny realizowany przez Fundację Konwent Samorządowy na rzecz Społeczności III Wieku przy współpracy Fundacji ZACZYN odpowiada na potrzebę udzielenia wsparcia dla 8 Rad Seniorów z terenu Mazowsza, które powstały w ciągu ostatnich dwóch lat. To wsparcie ma na celu wyposażenie Rad w kompetencje, które są niezbędne do pełnienia funkcji, które Rada Seniorów powinna pełnić w toku swoich działań. Są to kompetencje merytoryczne związane z pełnym rozumieniem i wykorzystaniem prawnych uwarunkowań Rady. Są to również kompetencje organizacyjne ułatwiające Radom działalność na co dzień: podział zadań i odpowiedzialności, pracę w zespołach, budowanie regulaminu i opracowywanie celów. Kolejną gałęzią, której rozwój zakładał projekt to kompetencje komunikacyjno-wizerunkowe, do których należy sprawna współpraca z mediami, komunikacja wewnętrzna w Radzie, wykorzystywanie Internetu do promocji i informowania o działaniach Rad.

Projekt rozpoczął się od zbudowania bazy Rad Seniorów z Mazowsza. Następnie została rozesłana informacja o planowanym naborze. Po przeprowadzeniu rozmów z zainteresowanymi zostało wyłonionych 10 Rad. Ostatecznie w projekcie zostało 8 Rad. Kolejnym krokiem były spotkania z Radami i przedstawicielami samorządu w celu zbadania potrzeb szkoleniowych i zapoznanie się z Radami, zbudowanie zaufania. Ważne było z jednej strony rozpoznanie unikatowości każdej z Rad, z drugiej znalezienie odpowiedzi na problemy uniwersalne, powtarzające się w niemal każdej z Rad. Ostatecznie w projekcie znalazły się: Gminna Rada Seniorów w Starych Babicach, Rada Seniorów w Ostrołęce, Rada Seniorów Miasta Milanówek oraz Rady Seniorów w poszczególnych dzielnicach warszawskich: Bielany, Rembertów, Wola, Wesoła, Białołęka. W trakcie trwania projektu dołączyli do niego uczestnicy z innych Rad, którzy brali udział w otwartych warsztatach i spotkaniach.

W odpowiedzi na zdefiniowane problemy

Z naszych analiz wynika, że przy powoływaniu Rad Seniorów nie sprecyzowano dokładnie funkcji Rad, występuje brak wiedzy nt. możliwości działania, czego efektem jest niewykorzystywanie najbardziej kluczowych funkcji Rad np. funkcji interwencyjnej, rzeczniczej Rady. Drugim problemem, który zauważyliśmy jest przejmowanie przez Rady funkcji innych organizacji senioralnych: Uniwersytetów Trzeciego Wieku, Klubów Seniora. Większość członków Rad wywodzi się z wieloletnich organizacji senioralnych i działało politycznie i społecznie od wielu lat. Z powodu niedo-

określenia swojej roli w Radzie próbują realizować działania, które w przeszłości były domeną organizacji senioralnych. Np. Rady Seniorów zaczynają organizować imprezy i wycieczki dla seniorów. Kolejnym wyzwaniem jest usprawnienie współpracy z samorządami. Rady Seniorów są często pozostawione samym sobie, nie mają wydelegowanego opiekuna czy animatora z Urzędu. Nie mogą samodzielnie pozyskiwać środków finansowych i nie mają wydzielonych środków z budżetu gminy lub miasta. Często nie mają wyodrębnionej przestrzeni na swoją działalność. Widać również, że pewną trudnością jest współpraca w zespole. Dość często obowiązki realizuje przewodniczący, natomiast reszta zespołu biernie uczestniczy w spotkaniach. W tym miejscu należy wspomnieć o umiejętnościach cyfrowych. Jeśli Radny nie korzysta z komputera, jego działalność w Radzie jest znacznie utrudniona. Wówczas, wydłużony jest czas podejmowania decyzji, obieg informacji jest również opóźniony. Do repertuaru trudności dochodzą konflikty personalno-polityczne i wtedy Rada ma szanse istnieć tylko formalnie lub jako fasada. Z doświadczeń w projekcie jasno wynika, że w tych Radach, w których wsparcie samorządu jest największe, można osiągnąć najwięcej. Nie jest możliwe skuteczne działanie w osamotnieniu na tym polu.

Wyrównywanie wiedzy i budowa kompetencji

Na podstawie spotkań diagnozujących zostały opracowane tematy szkoleniowe: Rada Seniorów jako inicjator współpracy z otoczeniem społecznym; ada w obronie seniorów; Rada Seniorów jako silny partner samorządowy; Rada Seniorów – ABC organizacji wewnętrznej; Jak zbudować strategię lokalnej Polityki Senioralnej?; Budżet Rady Seniorów; Niech nas zobaczą, czyli współpraca Rad z mediami lokalnymi; Komunikacja elektroniczna w Radzie oraz między Radą a interesariuszami zewnętrznymi; Rada Seniorów prowadząca samodzielne projekty; Efektywna komunikacja wewnątrz Rady Seniorów; Rada Seniorów jako zespół. Metody skutecznej współpracy; Rada Marzeń – budowanie wizji przyszłości profesjonalnej Rady Seniorów; Radny – wizytówka Rady Seniorów. Autoprezentacja i wystąpienia publiczne; Senior - Radny – skuteczny negocjator.

Następnie każda z Rad wybierała 4 najbardziej odpowiadające ich potrzebom tematy z tej listy. Największą popularnością cieszyły się tematy: Rada w obronie seniorów; Budżet Rady Seniorów; współpraca Rad z mediami lokalnymi; Rada Seniorów jako zespół; Autoprezentacja i wystąpienia publiczne; Senior-Radny – skuteczny negocjator. Na podstawie wybranych tematów były konstruowane różne formy szkoleń i konsultacji: od indywidualnych lub skierowanych do pojedynczej Rady, po cross-radowe lub dla samych przewodniczących.

W ramach wsparcia w tym projekcie powstały strony internetowe dla chętnych Rad. Okazało się, że Rady potrzebują przeszkolenia, aby móc administrować własnymi stronami, czyli samodzielnie publikować artykuły i dokumentację fotograficzną. Zostały zorganizowane szkolenia, podczas których każda z Rad miała możliwość pracy na własnej stronie www.

Wciąż wielu seniorów jest wykluczonych cyfrowo i w związku z tym nie będą w stanie skontaktować się z Radą Seniorów poprzez wyszukanie danych kontaktowych na stronie www. Dlatego zostały zaprojektowane Informatory, które są dystrybuowane wśród lokalnej społeczności seniorów, aby dotrzeć do osób korzystających wciąż z informacji papierowych.

Szkoła Letnia i Lotne Szkoły

Rady zupełnie się ze sobą nie znają, nie mają dostępu do platform wymiany doświadczeń i wiedzy, brakuje okazji do integracji, wzajemnego zachęcania się do działań. W odpowiedzi na tę potrzebę została opracowana nowatorska forma edukacji i integracji: Szkoła Letnia Rad Seniorów oraz Szkoły Lotne Rad

Seniorów. Szkoła Letnia Rad Seniorów odbyła się w sierpniu 2016 roku w Jachrance w gminie Serock. Było to pierwsze spotkanie radnych w tym projekcie i pierwsze tego typu spotkanie Rad Seniorów w Polsce. Bezsprzecznie można stwierdzić, że ta forma współpracy okazała się sukcesem i została bardzo dobrze odebrana przez całe środowisko senioralne. Do tego stopnia, że ten format będzie realizowany w przyszłym roku przez Radę Seniorów w Poznaniu. Letnia Szkoła trwała trzy dni i odbyło się na niej kilkadziesiąt warsztatów, wykładów i spotkań integracyjnych. M.in.: bank pomysłów dla Rad, w jaki sposób stworzyć lokalną strategię polityki senioralnej; Autoprezentacja i mowa ciała; Jak rozładowywać napięcia występujące w naszej grupie i skutecznie się komunikować?; Warsztaty z fotografii cyfrowej. Jak zrobić dobre zdjęcie na stronę internetową i na facebooka; Sprawna komunikacja elektroniczna w Radzie i upowszechnianie działań w Internecie; Ćwiczenia z emisji głosu; Senior Radny – skuteczny negocjator i mediator; Jak sami możemy upowszechniać swoje działania w społeczności lokalnej?; Jak dobrze zakładać nowe Rady Seniorów i udoskonalać Rady Seniorów już istniejące?; Warsztaty taneczne. Wzięło w niej udział 90 osób: reprezentanci 15 Rad Seniorów, partnerzy samorządowi, aktywni działacze senioralni ściśle współpracujący z Radami.

Bazując na doświadczeniach z Letniej Szkoły powstał pomysł na format jednodniowych wyjazdów do Rad, które będą chciały zostać gospodarzem spotkania – Lotnych Szkół. Celem było pogłębienie integracji, zaprezentowanie się Rad oraz dalsze działania szkoleniowo-edukacyjne, które zostały dopracowane na podstawie ankiety wypełnionej po Szkole Letniej. Do tej pory odbyły się trzy edycje w tym formacie. Bardzo ważne było to, aby organizować spotkania głównie poza Warszawą i zwrócić większą uwagę na działania na Mazowszu, dlatego I i III szkoła odbyła się odpowiednio: w Górze Kalwarii i Pruszkowie. I Lotna Szkoła była poświęcona tematowi budżetu Rad Seniorów, czyli gdzie szukać finansowania oraz skutecznej koordynacji zróżnicowanego zespołu, skutecznym negocjacjom oraz skutecznemu dostępowi do informacji publicznej. II Lotna Szkoła odbyła się natomiast w Warszawie. Pomysł II Lotnej Szkoły został zainicjowany przez Radę Seniorów Dzielnicy Bielany oraz Radę Seniorów Stare Babice i był całkowicie poświęcony tematowi Wolontariatu Senioralnego, który obie Rady chciałyby uruchomić w swoich Radach. I wreszcie podczas III Lotnej Szkoły były realizowane tematy w zakresu budowania i podtrzymywania współpracy z mediami lokalnymi, czyli Jak tworzyć zainteresowanie działaniami rady. Jak napisać dobrą informację prasową i jak popularyzować Rady Seniorów poprzez Internet, media oraz materiały prasowe.

Rezultaty

Głównymi rezultatami wszystkich działań w projekcie jest lepsza widoczność działań Rad w Internecie i w mediach poprzez tworzenie informacji prasowych, artykułów. Radni rozwinęli umiejętności lepszego prezentowania swojego wizerunku i wizerunku Rady w mediach lokalnych. Udało się również zintegrować Rady ze sobą, stworzyć platformę, gdzie można wykorzystać różne formaty działania Rad, dzięki przepływowi wiedzy, wspólnemu motywowaniu się. Sukces jednej rady napędza do działania kolejne. Podczas szkoleń zostały wypracowane skuteczne metody współpracy z Jednostkami Samorządu Terytorialnego. W szkoleniach i wyjazdach brali udział reprezentanci samorządów: opiekunowie, naczelnicy, burmistrzowie i wójtowie. Wiele godzin

Pruszkowska Rada Seniorów na Letniej Szkole Rad Seniorów

zostało poświęconych, aby odpowiedzieć sobie na pytanie, po co są w ogóle Rady Seniorów. Zostały opracowane poszczególne funkcje Rad. Dzięki spotkaniom z prawnikami zostały rozszerzone metody rzecznictwa i interweniowania Rad na rzecz społeczności senioralnej. Naturalną konsekwencją owych spotkań, szkoleń, konsultacji jest powołanie Porozumienia Samorządów i Organizacji Przyjaznych Starzeniu „Mazowsze 60+", które umożliwi kontynuację działań, które będą integrować środowisko senioralne po zakończeniu projektu „Senior, Obywatel, Radny..."

W takim momencie warto również przedstawić to, czego nie udało się zrealizować. Na pewno wciąż przed Radami stoją wyzwania natury systemowej. Jak pogodzić ambitne cele społeczno-polityczne z brakiem możliwości dysponowania własnym budżetem? Wciąż wyzwaniem jest radzenie sobie z wewnętrznymi konfliktami, wciągnięcie do działania nieaktywnych członków Rad, a także dotarcie do seniorów w swojej okolicy, którzy są zupełnie nieaktywni, ponieważ nie angażują się w inne spotkanie niż te rodzinne. Na podstawie ostatnich miesięcy współpracy widać, że bardziej sprawdzają się mniejsze spotkania poświęcone wybranemu aspektowi funkcjonowania Rady, konkretnemu projektowi lub wyzwaniu. Nie mają sensu ogólne konferencje, w trakcie których poruszanych jest bardzo wiele tematów - omawianych powierzchownie, zazwyczaj abstrakcyjnych. Dobra zasada to mniej rozproszenia tematycznego, czyli więcej konkretnych rozwiązań, mniej ogólnych rozważań. Ważne jest, żeby Rady miały okazję do wymiany myśli i spostrzeżeń, dlatego wszelkie formy warsztatów, szkoleń wyjazdowych są bardzo skuteczne i dobrze odbierane. Często Rady mają zgromadzoną ogromną wiedzę, tylko potrzebują systematyzacji i wyrażenia tego potencjału w formie, w której czują się swobodnie.

Rekomendacje

Rekomendacja na przyszłość to rozłożenie działań projektowych na cały rok, mniejsze skumulowanie działań przypadające na drugą połowę roku. Kolejną uwagą jest zaplanowanie działań w taki sposób, aby Rady Seniorów uczynić stroną bardziej proaktywną. Celem kolejnych działań jest to, aby bardziej doświadczone Rady mogły być mentorem dla tych, które dopiero powstają.

25 października 2016 r. Gala Pruszkowskiego Miesiąca Aktywnego Seniora współfinansowana ze środków projektowych.

Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu

Tekst: Aneta Ganeczko

Założenia projektu

Fundacja Dialogu Społecznego, przy wsparciu merytorycznym Fundacji Zaczyn, uruchomiła w lipcu 2016 r. działania w ramach projektu Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu. Realizacja projektu rozwinęła kompetencje członków Rad Seniorów pozwalające im na skuteczne działanie na rynku lokalnym oraz zainicjowała wspólne działania w skali województwa, które zaowocowały podpisaniem deklaracji przystąpienia do Porozumienia Mazowsze 60+, skupiającego samorządy, rady seniorów i organizacje społeczne działające na rzecz międzysektorowej kooperacji podmiotów współpracujących świadomie na rzecz seniorów.

Projekt jest kontynuacją realizacji misji zespołu Fundacji Zaczyn oraz jej partnerów, którzy już kolejny rok działają na rzecz włączania osób starszych w aktywności obywatelskie.

Kampania informacyjna

Kampania informacyjna projektu została rozpoczęta w lipcu 2016 r. Do projektu zostały zaproszone wszystkie Rady Seniorów działające na terenie Mazowsza. W trakcie bezpośrednich spotkań z przewodniczącymi Rad Seniorów oraz z reprezentantami samorządu w osobie burmistrza, wójta lub opiekuna z ramienia samorządu, zostały zdiagnozowane Rady posiadające potencjał wypracowania Lokalnej Strategii Polityki Senioralnej. Ten format działań mógł się sprawdzić jedynie wśród Rad, które były świadome skuteczności swoich działań, miały zdiagnozowane problemy w swojej społeczności oraz były już przygotowane do organizacji zaawansowanych zadań wspólnotowych, aby rozpocząć swoje działania publiczne na lokalną skalę. Rady te miały i mają silne poparcie samorządu.

22 października 2016 r. Dzień Seniora w Serocku .

24 września 2016 r. I Międzypokoleniowa Wołomińska Potańcówka!

Rady biorące udział w projekcie

Do realizacji projektu zostało zaproszonych pięć Rad: Gminna Rada Seniorów w Górze Kalwarii, Miejska Rada Seniorów w Pruszkowie, Rada Seniorów Miasta i Gminy Serock, Wołomińska Radę Seniorów oraz Miejska Rada Seniorów w Zielonce.

W celu pogłębienia diagnozy sytuacji lokalnej, zostało przeprowadzone badanie kwestionariuszowe, wypełnione na początku sierpnia przez przewodniczącego lub opiekuna . Rady przekazały informacje o sposobie i terminie ich powołania, liczbie członków. Otrzymane dane statystyczne charakteryzujące gminę, czyli bezpośrednie otoczenie funkcjonowania Rady i samą Radę zawiera tabela 1. Kwestionariusz zawierał również informacje o sukcesach, problemach i oczekiwanych formach wsparcia. Uzyskane informacje, umożliwiły dopasowanie oferty projektowej do jej realnych potrzeb.

Przebieg realizacji projektu

Deklaracja opracowania Lokalnej Strategii Polityki Senioralnej stanowiła oś działań w projekcie. Nad opracowaniem strategii w postaci czterech warsztatów czuwała ekspertka ds. strategii, pani Katarzyna Tadeusiak-Jeznach. Warsztaty zostały zaplanowane z przerwami minimum dwutygodniowymi, aby Rada miała czas na zebranie wymaganych dokumentów oraz przeprowadzenie diagnozy potrzeb w swoich gminach. Niektóre z Rad, np. Rada Seniorów Miasta i Gminy Serock, już taką diagnozę posiadała. Wołomińska Rada Seniorów część diagnozy mogła analizować na podstawie danych zebranych z przeprowadzonej przez Urząd analizy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, z której można było pozyskać wiedzę na temat potrzeb lokalnych seniorów. Pozostałe Gminy przeprowadziły badania kwestionariuszowe lub badania fokusowe.

Wszystkie Rady miały równoległe wsparcie ze strony ekspertów od budowania zespołu, kompetencji cyfrowych, a także zespołów ds. promocji, przygotowujących Rady do funkcjonowania w przestrzeni publicznej.

W ramach projektu każda Rada miała możliwość wzbudzenia zainteresowania swoją działalnością wśród lokalnej społeczności poprzez samodzielną organizację wydarzenia publicznego. Fundacja zapewniła dofinansowanie w wysokości do 5 tysięcy złotych na jego organizację. Zadaniem Rady było znalezienie partnerów, pozyskanie sponsorów, przygotowanie programu, kosztorysu wydarzenia, prelegentów, zaproszenie społeczności lokalnej, dystrybucja ulotki, pozyskanie wolontariuszy do organizacji wydarzenia, zapewnienie cateringu oraz nagłośnienie wydarzenia w mediach lokalnych.

W tym czasie, we współpracy z Fundacją, zostały przygotowane ulotki promujące działalność Rady, roll up`y oraz strony internetowe dla Rad. Osoby pełniące funkcje rzeczników zostały przeszkolone z zakresu administrowania stron internetowych.

W ramach projektu zostało zrealizowanych 5 wydarzeń liczących do 1100 uczestników, przygotowano 5 rodzajów ulotek, 5 logotypów dla każdej z Rad, 5 roll up`ów i 5 stron internetowych.

Powszechne były głosy o potrzebie poznania innych Rad, co wyraża opinia Przewodniczącego Miejskiej Rady Seniorów w Zielonce Krzysztofa Łebkowskiego: Największą korzyścią jest poczucie, że nie jesteśmy sami – że mamy wielu przyjaciół w gminach na Mazowszu, którzy myślą podobnie i mają na-

„Przykłady wydrukowanych materiałów promocyjnych wykorzystywanych w upowszechnianiu Rad. Przed przystąpieniem do projektu żadna z Rad nie wydała materiałów informacyjnych o swoim działaniu.

Jedne z warsztatów z udziałem radnych seniorów oraz urzędników

Oficjalna reprezentacja Rady Seniorów w Górze Kalwarii w trakcie spotkanie upowszechniającego działanie Rady stworzonego w ramach projektu

turalny zapał do służenia innym. Zaprojektowaliśmy szkolenia otwarte, pod nazwą Lotne Szkoły Rad Seniorów. Podczas tych spotkań możliwa była wymiana doświadczeń oraz uzyskanie specjalistycznego wsparcia m.in. z zakresu wiedzy o polityce senioralnej Państwa i o możliwościach finansowania Rad Seniorów, a także, umiejętności koordynowania zróżnicowanego zespołu, prowadzenia skutecznych negocjacji oraz z dostępu do informacji publicznej. W związku z dużym zainteresowaniem Rad Seniorów cały jeden panel poświęciliśmy organizacji wolontariatu, a drugi, całodniowy, złożony z 3 modułów dotyczył współpracy z lokalnymi mediami.

Indywidualne wsparcie w Gminach okazało się potrzebne przy wypracowaniu strategii, budowaniu zespołu oraz przy przeszkoleniu członków Rad z zakresu administrowania stroną internetową.

W czasie od sierpnia do końca grudnia przyjęty został przyjęty jednak format spotkań kompetencyjnych, jednocześnie sieciujących mazowieckie Rady, podczas których więź zawarło 15 Rad Seniorów.

Efekty

Poprzez wzmożone działania Rady ze wsparciem Fundacji przy organizacji wydarzenia publicznego i wypracowaniu strategii, rozwinęły się lokalne partnerstwa. Rady wzmocniły się jako zespół, ale także wzrosły kompetencje poszczególnych członków Rady. Dzięki wypracowaniu narzędzi promocyjnych i udrożnieniu kanałów komunikacyjnych, Rady zaprezentowały swój wizerunek oraz opracowały lokalne strategie polityki senioralnej.

Efektem wspólnych działań było zainicjowanie lub wzmocnienie lokalnych partnerstw z:

Urzędami Gmin, Radami Miejskimi, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Bibliotekami, Organizacjami Społecznymi, Ośrodkami Kultury, Szkołami, Związkami Emerytów i Rencistów, Domami Pomocy Społecznej, Strażą Miejską. Podczas organizowanych wydarzeń partnerzy zapewnili wsparcie organizacyjne, merytoryczne i logistycznie, zapewniając miejsce organizacji wydarzenia, zabezpieczając teren, zapewniając wyposażenie w tym nagłośnienie czy oświetlenie. Przy opracowaniu strategii konsultowali jej zapisy.

Otwarte szkolenia wzmocniły pewność siebie podmiotów i pozwoliły na wytworzenie sieci powiązań między Radami, co zaowocowało podpisaniem w dniu 24 listopada 2016 r. w Drobinie Deklaracji Mazowsze 60+. Projekt zainspirował grono Rad do organizacji wolontariatu senioralnego, do wprowadzenia projektu Koperty Życia i innych ważnych przedsięwzięć.

Tzw. Lotna Szkoła Rad Seniorów - Warszawa Bielany

Spotkanie okolicznościowe w Pruszkowie

Fundacja Dialogu Społecznego
Profesjonalne Rady Seniorów na Mazowszu
ASOS 2014-2020
Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu RP ASOS

Wypowiedzi uczestników

Karol Gałecki, Stare Babice

Jak ocenia Pan program wsparcia o Radach Seniorów?

Program bardzo mi się podoba. Jestem przedstawicielem Rady (Gminna Rada Seniorów w Starych Babicach), która dopiero stawia swoje pierwsze kroki w polityce senioralnej. Najważniejsze są teraz dla nas aspekty edukacyjne. To, że możemy się uczyć i gdzie uczyć, jest wielką wartością.

Co okazało się dla Pana najważniejsze?

Wymiana doświadczenia z innymi Radami. Bezpośredni kontakt, który owocuje rozwojem. Konkretne warsztaty, szkolenia tematyczne. Wszystko to jest bardzo ważne i ma charakter praktyczny. Uczę się tego, co mogę później wykorzystać w pracy jako radny. Zapoznawanie się z innymi radami skutkuje tym, że nie jesteśmy osamotnieni w pracy na rzecz seniorów i wiemy, do kogo się bezpośrednio zgłosić, gdy napotkamy jakiś problem.

Anna Czajkowska, Stare Babice

Jak ocenia Pani program edukacyjny o Radach Seniorów?

Jest do dla mnie nowa rzecz. Nasza Rada (Gminna Rada Seniorów w Starych Babicach) powstała kilka miesięcy temu. Dlatego udział w każdym szkoleniu, które organizuje Fundacja Zaczyn, jest dla nas wartościowy i korzystny. Poznajemy nowe rzeczy. Uczymy się. Wymyślamy i wdrażamy nowe pomysły. Ważne jest nawiązywanie kontaktów. Możemy wymieniać się doświadczeniem. Rady Seniorów to nowy organ, ale z wielką misją, więc wymiana doświadczenia jest szalenie ważna, by nie popełniać tych samych błędów.

Czego się Pani nauczyła i jaki pomysł zaadoptuje Rada Seniorów w Starych Babicach?

Pomysłów jest tyle, że trudno się zdecydować, które z nich będziemy realizować jako pierwsze. Jesteśmy na etapie budowania strategii działania, by usystematyzować pracę i mieć plan na najbliższe lata.

Działania na rzecz seniorów w zakresie komunikacji i cyfryzacji okazały się dla nas priorytetowe. Gdy nie będziemy informować lokalnej społeczności o naszej działalności, to nasze prace będą jałowe. Dzięki szkoleniom Fundacji Zaczyn nauczyliśmy się, jak przełamywać bariery komunikacji, jak informować świat o Radzie Seniorów za pomocą internetu, m.in. własnej strony internetowej. Jak dotrzeć do mediów,jak do samorządów, a jak do siebie wzajemnie. Staramy się, by nasza gmina była przyjazna seniorom. Chcemy zrobić kopertę życia, by seniorzy czuli się bezpieczniej. Chcielibyśmy także wprowadzić kartę seniora, byśmy mogli korzystać z różnych, zapewnianych przez nią rozwiązań. Seniora czasem trudno zachęcić, by wyszedł z domu i by zaczął realizować swoje marzenia, które trzymał w sobie od kilku lat. Nasze wyzwanie to udowodnić mu, że teraz może je wreszcie zrealizować.

Ellina Lunarska, Góra Kalwaria

Jak ocenia Pani program edukacyjny o Radach Seniorów?

Bardzo dobrze. Mimo, że Rady Seniorów to dość młode ciała, to wachlarz doświadczeń, szkoleń i warsztatów, które oferuje Fundacja Zaczyn jest zdumiewający i bardzo ważny.

Co wyniosła Pani ze szkoleń?

Miałam okazję uczestniczyć w szkoleniach podnoszących rangę Rad Seniorów, które mogą być profesjonalnym organem samorządowym. Warsztaty i szkolenia są bardzo ciekawe i wiele uczą. Jestem oddelegowana z Gminnej Rady Seniorów w Górze Kalwarii do prowadzenia strony internetowej Rady. Dzięki warsztatom komputerowym mogłam nauczyć się administrowania taką stroną. Dziś komunikacja jest przede wszystkim cyfrowa, więc to bardzo ważne, byśmy się tego uczyli.

Tadeusz Gleba, Ostrołęka

Jak ocenia Pan program edukacyjny o Radach Seniorów?

Projekt jest bardzo potrzebny. Jak większość Rad Seniorów, zaczynaliśmy w Ostrołęce od zera. Nie wiedzieliśmy za bardzo od czego zacząć i w jakich obszarach możemy się poruszać. Letnia Szkoła Rad Seniorów w Jachrance uwrażliwiła nas na potrzeby finansowe. Dzięki temu, że odbyła się ona w sierpniu, zdążyliśmy złożyć wniosek o dofinansowanie działalności naszej Rady. Staramy się o wsparcie finansowe z Urzędu Miasta. Dziś wiemy, na czym stoimy. Szkolenia dodają nam pewności siebie, dowiadujemy się masy potrzebnych rzeczy. Wiemy już, że nikt do nas sam nie przyjdzie i nie zaproponuje pomocy, ale wiemy też, gdzie sami możemy się o tę pomoc zwrócić, i że to nie jest żaden wstyd, a wręcz obowiązek. Wiemy, jak poruszać się w tym gąszczu przepisów, gdzie zdobyć fundusze. Wskazano nam kierunki.

Czego Pan osobiście się nauczył?

Dzięki konkretnym warsztatom, na przykład dla przewodniczących Rad Seniorów z dobrego zarządzenia grupą, zobaczyłem, jak mogę zmienić swoje postępowanie przy kierowaniu ludźmi. Prawie wszystko, co robiłem w tym zakresie, do tej pory było niewłaściwie. Szkolenie pozwoliło mi spojrzeć na siebie. Dobrze, jakby takich warsztatów było więcej. Dzięki wzajemnej integracji możemy się wiele dowiedzieć i nauczyć.

Podpisanie Międzysektorowego Porozumienia „Mazowsze 60+", Drobin, 24 listopada 2016.

Z pierwszej ręki

W 2016 roku tempo zakładania nowych Rad Seniorów wyhamowało. Progresywne samorządy i aktywne środowiska senioralne istnieją w wielu gminach, ale Rady nie powstają tam jak grzyby po deszczu? Co jest powodem? Wydaje się, że najczęściej obawa. Samorządy boją się tworzenia nowych ośrodków władzy oraz wpływów zorganizowanego środowiska, natomiast najsilniejsze zrzeszenia senioralne nie chcą utraty pozycji w demokratycznym organie. Bilans korzyści z tytułu utworzenia Rady będzie różny dla poszczególnych podmiotów, ale z jej utworzenia zawsze skorzysta rozproszona i rosnąca grupa społeczna, której znacznie w kolejnych dekadach będzie nieprzerwanie rosnąć. Aby przeżyć wzmagające się demograficzne tsunami należy inwestować w dialog obejmujący najstarszych obywateli.

Rada Seniorów z perspektywy radnej seniorki: Wciągamy seniorów w pracę na rzecz lokalnej społeczności

Działalnością Rady Seniorów pragniemy zachęcić lokalnych seniorów do wyjścia z domów i zaangażowania się w społeczną aktywność – mówi Elżbieta Banasiak, przewodnicząca Rady Seniorów w Górze Kalwaria.

Jak ocenia Pani program edukacyjny dot. Rad Seniorów, w którym bierze Pani udział?

Na przykładzie Programu Lotnej Szkoły Rad Seniorów, w którym biorę udział od pierwszych zajęć w Górze Kalwarii, muszę powiedzieć że jest to potrzebne. Ze wszystkich spotkań warsztatowych wynoszę pakiet wiedzy, która przydaje się od razu, albo w przyszłości będzie do wykorzystania.

Co wyniosła Pani z programu?

Nam się wydaje, że wszystko już wiemy i dużo potrafimy. Okazuje się, że jednak nie i dobrze jest, że są okazje do nieustającej nauki i dzielenia się doświadczeniami.

Które szkolenie okazało się dla Pani najcenniejsze i dlaczego?

Dla mnie najbardziej cenne były informacje o zdobywaniu funduszy dla Rad Seniorów i współpracy z dzisiejszymi mediami. Aktywizujące było również spotkanie poświęcone wolontariatowi, ale możemy tylko pozazdrościć skali możliwości, jakie dają w tej dziedzinie duże ośrodki miejskie. Nie znaczy to jednak, że my nic nie możemy zrobić. Możemy, mamy już grupę wolontariuszy i na pewno dadzą o sobie znać w naszym środowisku.

Jakie pomysły mają Państwo zamiar wdrożyć w życie?

Interesują mnie przede wszystkim działania rad bazujących na takiej jak nasza podstawie: górokalwaryjska gmina to jedno miasteczko i 38 sołectw. Dzięki współpracy z Zaczynem opanowaliśmy miasto stawiając podwaliny senioralnej wspólnoty i dobrej współpracy z samorządem, a głównie jego władzami. Ale przed nami dość trudne zadanie – musimy teraz dotrzeć do środowiska wiejskiego. Nawiązaliśmy kontakt z organizacją poza rządową, która otworzy nam wrota do 20 sołectw. Zrewanżujemy się im swoimi umiejętnościami. Jak dotąd, zapowiada się to interesująco.

Jakie mają Państwo plany na przyszłość?

W ostatnich miesiącach nasza Rada Seniorów wystawiła swoich przedstawicieli (E. Banasiak i R. Lutomirski) do komisji zajmującej się rewitalizacją Góry Kalwarii. Wzięliśmy na siebie przede wszystkim zrewitalizowanie społeczności senioralnej. Miałoby to polegać na wyciągnięciu seniorów z domów i zachęcenie do jakiejkolwiek społecznej aktywności. Częściowo się udaje, bo naszym celem jest KLUB dla seniorów w centrum Góry, który stanie się naszym drugim domem i już całkiem spora grupa wspiera nas w tych dążeniach.

Czy działalność Rad Seniorów jest ważna? Dlaczego?

Jeśli jest to działalność na rzecz środowiska i przynosi konkretne rozwiązania jego problemów, to na pewno jest potrzebna i ważna. Również potrzebna i ważna jest dla tych, którzy swój wolny czas podładowują tak dobrym akumulatorem, jakim jest wyciąganie ręki do drugiego człowieka.

Burmistrz Miasta i Gminy Góra Kalwaria

Rada Seniorów z perspektywy samorządowca: Seniorzy mają potencjał, który należy wykorzystać

To co mnie inspiruje to fakt, że Rada Seniorów w Górze Kalwarii nie myśli tylko o swoim środowisku. Oni myślą międzypokoleniowo. Ich działania nie ograniczają się tylko do społeczności 60+ – mówi Weronice Piórkowskiej Dariusz Zieliński, burmistrz Góry Kalwarii.

Panie Burmistrzu, spotykamy się w Górze Kalwarii na inauguracyjnym spotkaniu „Lotnej Szkoły Rad Seniorów". Jak doszło do powołania tutejszej Rady Seniorów?

Impulsem do powołania Gminnej Rady Seniorów w Górze Kalwarii była działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku (UTW). To rada słuchaczy UTW zainicjowała powołanie Rady Seniorów. Tę ideę popierałem całym sercem, ponieważ sam czułem potrzebę utworzenia takiego organu, który zmierzałby w sposób uporządkowany do strategii polityki senioralnej w naszej gminie. Ta inicjatywa dojrzewała w Górze Kalwarii już od wielu lat. Wcześniej działaliśmy intuicyjnie w zakresie potrzeb środowiska senioralnego. W większości były one realizowane w ramach działalności oddziału Związku Emerytów i Rencistów. Później powołano Uniwersytet Trzeciego Wieku, który skupił seniorów najbardziej aktywnych i kreatywnych, którzy byli zaczynem utworzenia Gminnej Rady Seniorów.

Czy z perspektywy burmistrza, powołanie Rady Seniorów jest bardziej kwestią wizerunkową czy widzi Pan realną pomoc w istnieniu takiego organu?

Nigdy nie odbierałem tego jako sprawę wizerunkową. Myślę, że tak samo ludzie, którzy współtworzą Gminną Radę Seniorów nie kierują się chęcią zaistnienia w środowisku, a raczej

wewnętrzną potrzebą zmieniania najbliższego otoczenia. Dla mnie jest to rzeczywiście zespół osób, który może stać się ciałem doradczym i opiniującym, podejmującym rożne inicjatywy. Założyliśmy, że finalnym produktem współpracy będzie stworzenie lokalnej strategii polityki senioralnejw Górze Kalwarii. Dokument który zostanie wypracowany przez Gminną Radę Seniorów w Górze Kalwarii będzie cennym źródłem wiedzy i trafi pod obrady Rady Miejskiej. Ten dokument zawierający diagnozę środowiska wyznaczy kierunki działania i jednocześnie da możliwość działania operacyjnego, czyli również wskaże źródła finansowania które zostaną określone w dokumencie.

Często powstające Rady Seniorów spotykają się z niechęcią ze strony władz gminy do pomysłu powołania Rady Seniorów. Jak przełamywać ten brak zaufania?

Dziwię się, że istnieją takie opory i wyrasta mur między władzą a inicjatywą. Działalność Rady Seniorów może przynieść jedynie dobre rzeczy. Działanie naszego samorządu jest skierowane na zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców. Grupa osób 60+ jest ważną wspólnotą, która wnosi wielką wartość społeczną. Są to osoby doświadczone zarówno zawodowo, jak i służą cennym doświadczeniem życiowym. Często swój potencjał chcą poświęcić dobru wspólnemu. Służyć innym swoim dorobkiem. Nie muszą już gonić za karierą zawodową ani poświęcać wyjątkowo dużo czasu na rzecz swojej rodziny. Natomiast mogą poświecić wiele czasu na działanie na rzecz swojego środowiska. To co mnie inspiruje to fakt, że nasza Rada Seniorów nie myśli tylko o swoim otoczeniu. Oni myślą międzypokoleniowo. Ich działania nie ograniczają się tylko do społeczności 60+. Taka synergia pomiędzy różnymi grupami może przynieść znacznie większe efekty. Przykładem takiej działalności mogą być siłownie plenerowe, z których korzystać mogą także emeryci. Zlokalizowaliśmy je przy ogródkach i placach dla dzieci, by integrować ze sobą różne pokolenia. Chodzi o wzajemne współdziałanie i wspólne spędzanie czasu.

To skąd te opory u niektórych?

Dużo zależy od osobowości liderów. Nie mogą to być osoby, które chcą uskuteczniać pseudo politykę, które chcą wykorzystać powołanie Rady Seniorów do własnych, wizerunkowych korzyści. Jeżeli trafią się osoby, które myślą bardziej globalnie, które obejmują wszystkie aspekty życia w samorządzie, nie widzę wtedy żadnych barier i trudności ze strony władz miast. W naszej gminie działa także młodzieżowa rada. Widzę już zachodzącą korelację między młodzieżową radą a senioralną. Dla burmistrza jest to bogactwo, które należy wykorzystać.

Jakie są efekty półrocznej współpracy Rady Seniorów z władzami gminy?

Pracujemy operacyjnie. Gdy usłyszałem, że w niektórych gminach burmistrz był tylko na pierwszym posiedzeniu Rady Seniorów, nie mogłem wyjść ze zdumienia. Być może ma inny model działania. My z Radą Seniorów mamy stały kontakt. Zarówno podczas posiedzeń, jak i indywidualnych spotkań. Jestem do dyspozycji Rady tak często jak tylko mogę. Członkowie Rady często przychodzą do mnie, by po prostu „przegadać" problem, wspólnie zastanowić się nad jego rozwiązaniem. Wspólnie się uczymy. To przynosi efekty. Może te sześć miesięcy to zbyt krótki okres czasu by je oceniać, ale już widać rezultaty. Radni myślą strategicznie, w perspektywie kilku lat, a ja jako burmistrz mogę opierać się na ich wiedzy i pracy, co jest dla obu stron korzystne.

Najważniejsze cele na przyszłe lata?

Naszą gminę pojmuję jako zbiór społeczeństwa wielopokoleniowego. Grupa 60+ jest istotną grupą a nasze działania idą w tę stronę, by przede wszystkich podnieść ich standard życia, podnosząc jednocześnie standard dla innych grup. Chcemy przyjąć strategię polityki senioralnej naszej gminy. Działalność rady porządkuje i koordynuje pracę środowisk senioralnych, które istniały już wcześniej – Związku Emerytów, Uniwersytet Trzeciego Wieku i innych organizacji działających na rzecz seniorów. Te środowiska widzą to, czego my nie zawsze dostrzegamy. Na przykład planując komunikację miejską, bierzemy pod uwagę częstotliwość i trasę, a grupy senioralne zwróciły uwagę na to, by autobusy były niskopodłogowe. Tak samo zwrócono nam uwagę na lokalizację ławek przy głównych ciągach pieszych oraz inne bariery architektoniczne. Może nie są to duże sprawy, ale dla osób starszych bardzo ważne. Dlatego będziemy się starać je sukcesywnie realizować.

ZDANIEM SENIORA

Portal internetowy oraz gazeta drukowana redagowana przez obywatelskich dziennikarzy 60, 70 i 80+.

www.zdaniemseniora.pl

Do Rady poprzez diagnozę i konsultacje

Radę Seniorów Dzielnicy Wola tworzy grono osób wyróżniających się zaangażowaniem, otwartością na drugiego człowieka, jak również doświadczeniem w pracy z seniorami oraz na rzecz seniorów – stwierdza Mariusz Budziszewski, zastępca burmistrza Dzielnicy Wola.

Jak doszło do powołania Wolskiej Rady Seniorów?

Powołanie Wolskiej Rady Seniorów zostało poprzedzone zbieraniem w 2014 roku opinii wśród seniorów na temat celowości utworzenia i sposobu działania rady. Seniorów pytano również o priorytetowe kwestię, którymi powinna zająć się rada seniorów w pierwszej kolejności. Urząd Dzielnicy Wola był wspieramy w konsultacjach przez Fundację STOCZNIA, dzięki dofinansowaniu z programu ASOS. Po podsumowaniu opinii mieszkańców i przygotowaniu projektu statutu - Rada Dzielnicy Wola powołała Radę Seniorów Dzielnicy Wola w dniu 1 kwietnia 2015r. Skład osobowy Wolskiej Rady Seniorów został powołany przez Zarząd Dzielnicy Wola Uchwałą Nr 1931/2015 z dnia 7 lipca 2015 roku, zaś pierwsze posiedzenie Rady Seniorów odbyło się 14 lipca 2015 roku.

Jak ocenia Pan wzajemną współpracę między samorządem a radą seniorów?

Dla owocnej współpracy samorządu Dzielnicy Wola i Wolskiej Rady Seniorów duże znaczenie miało poprzedzenie utworzenia Rady wspomnianymi powyżej konsultacjami zakończonymi wspólnymi dla Seniorów i przedstawicieli samorządu warsztatami metodą KOLAB. Dzięki temu cele, kierunki działań, formy współpracy i podział kompetencji zostały wcześniej ustalone wspólnie. Napawa nadzieją fakt, że Radę Seniorów Dzielnicy Wola tworzy grono osób wyróżniających się zaangażowaniem, otwartością na drugiego człowieka, jak również doświadczeniem w pracy z seniorami oraz na rzecz seniorów. Skład osobowy Wolskiej Rady Seniorów wyróżnia się aktywnością, znajomością problemów seniorów oraz doświadczeniem w realizacji prospołecznych inicjatyw. Wśród członków Wolskiej Rady Seniorów są m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych seniorskich i grup liderskich seniorów. Jest to niezwykle cenne w dotarciu do szerszego grona starszych mieszkańców.

Czy z perspektywy Burmistrza powołanie rady seniorów jest bardziej kwestią wizerunkową czy widzi Pan realną pomoc w istnieniu takiego organu?

Dzielnica Wola m.st. Warszawy wyróżnia się historycznie i demograficznie. Na jej terenie mieszka znaczne grono seniorów, działa wiele organizacji seniorskich i kombatanckich. Tym bardziej rola konsultacyjna, doradcza i inicjatywna Wolskiej Rady Seniorów jest cenna dla samorządu. Zadaniem powołanej Rady Seniorów Dzielnicy Wola m.st. Warszawy jest m.in. inicjowanie działań na rzecz pobudzania aktywności obywatelskiej seniorów, rozpowszechnianie informacji ważnych dla seniorów oraz inicjowanie działań mających na celu badanie potrzeb starszych mieszkańców dzielnicy. Biorąc pod uwagę realizację polityki społecznej odpowiadającej aktualnym potrzebom mieszkańców oraz mając na uwadze prognozy demograficzne - utworzenie rady seniorów jest na pewno cenne dla skuteczności działań każdej gminy - niezależnie od liczby zamieszkałych seniorów.

Na jaką pomoc ze strony samorządu może liczyć rada seniorów?

Urząd Dzielnicy Wola zgodnie z uchwalonym statutem zapewnia wsparcie organizacyjno -biurowe dla Wolskiej Rady

Seniorów. Przygotowana została również dedykowana zakładka na stronie internetowej Dzielnicy Wola www.wola.waw.pl, jak też materiały informacyjne: roll-up, wizytówki i ulotki. Dodatkowo, aby wesprzeć merytoryczne działania Wolskiej Rady Seniorów, przedstawiciele Zarządu oraz pracownicy Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia regularnie biorą udział w posiedzeniach plenarnych rady przedstawiając bieżący plan lokalnych wydarzeń, opiniując inicjatywy i programy ważne dla seniorów, jak również dzieląc się doświadczeniem i wiedzą dot. kompetencji poszczególnych komórek urzędu i objaśniając procedury urzędowe niezbędne do realizacji działań na rzecz seniorów. Wolska Rada Seniorów może liczyć również na włączenie jej we współtworzenie lokalnych wydarzeń, w tym plenerowych – ułatwiając przez to dotarcie do mieszkańców z ofertą wsparcia.

Jakie są efekty współpracy?

Wolska Rada Seniorów jest niezwykle aktywna. W pełnym składzie spotyka się na posiedzeniach raz w miesiącu. Oprócz tego prowadzone są raz w tygodniu otwarte dyżury dla mieszkańców. Dodatkowo utworzonych zostało 6 Zespołów Zadaniowych ds.: Programu i Planowania Działalności Rady Seniorów, Promocji Wolskiej Rady Seniorów, Zdrowia i Pomocy Społecznej, Sportu i Rekreacji, Kultury i Oświaty, Inwestycji, Infrastruktury I Barier Architektonicznych. Członkowie Wolskiej Rady Seniorów aktywnie działają również w: Obywatelskim Parlamencie Seniorów, Sejmowej Komisji Senioralnej, Warszawskiej Radzie Seniorów, Zespole ds. Budżetu Partycypacyjnego, Dzielnicowej Komisji Dialogu Społecznego, Komisji Dialogu Społecznego ds. Osób Starszych i Kombatantów, Programie „Warszawa Przyjazna Seniorom". Wolska Rada Seniorów opiniuje inicjatywy przygotowywane dla seniorów np. konkurs dotacyjny na organizację

Wolska Rada Seniorów

letniego wypoczynku dla seniorów, harmonogram obchodów Wolskich Dni Seniora, tematykę konferencji z zakresu pomocy społecznej. Rada seniorów podejmuje również działania, by dotrzeć do nowych mieszkańców, zwłaszcza tych samotnych, prezentując swoją ofertę wsparcia podczas lokalnych wydarzeń plenerowych, takich jak „Wolski Korowód – przegląd ofert pomocowych publicznych i pozarządowych", „Miasteczko Pomocowo-Zdrowotne", patronuje również obchodom Wolskich Dni Seniora. W ramach swoich działań Wolska Rada Seniorów dystrybuuje wśród Seniorów publikację „Wola dla Seniora – Informator o działaniach wolskich instytucji i organizacji".

Jakie dzielnica ma plany na przyszłość?

Plany na przyszłość określi Wolska Rada Seniorów na posiedzeniu w styczniu 2017 r. Rok 2016 r był przeznaczony m.in. na zapoznanie się Rady z wolskimi placówkami pracującymi na rzecz seniorów oraz problemami starszych mieszkańców naszej dzielnicy. W roku 2017 Wolska Rada Seniorów przy pomocy Zarządu Dzielnicy Wola m.st. Warszawy będzie realizować swoje zadania określone w statucie.

POLITYKA
SENIORALNA
dostępna bezpłatnie w internecie
www.Polityka.Zaczyn.org

W serwisie znajdziesz aktualne i archiwalne numery w wersji PDF oraz artykuły podzielone na sekcje tematyczne.

Rada Seniorów z perspektywy Urzędnika: Rada może mieć pieniądze i sensownie decydować o ich wydatkowaniu

Tekst: Michał Landowski

Miejska Rada Seniorów w Pruszkowie powstała w 2016 roku, a już na rok 2017 udało się jej pozyskać 140 tys. zł na działalność.

Miejska Rada Seniorów w Pruszkowie powstała w 2016 roku, a już na rok 2017 udało się jej pozyskać 140 tys. zł na działalność.

Pomysł powołania rady seniorów w Pruszkowie narodził się w 2015 r., jednak lokalna społeczność oraz samorząd potraktował go dość sceptycznie. Pojawiły się obawy, że będzie to kolejna grupa w mieście, która nie będzie miała żadnych kompetencji. Inicjatorką utworzenia rady była Anna Hejnowicz – radna w Urzędzie Miejskim w Pruszkowie, która wykazała się dużą determinacją w podejmowaniu kolejnych działań prowadzących do utworzenia Miejskiej Rady Seniorów. Po niecałym roku działania rady mieszkańcy Pruszkowa oraz władze przekonali się, że taki organ jest potrzebny, aby reprezentować interesy wszystkich seniorów. Rada stara się być ambasadorem we wszystkich sprawach seniorów z miasta oraz współpracować z każdą organizacją i instytucją mającą na celu poprawę warunków życia osób starszych oraz szeroko rozumianą ich aktywizację.

Kampania, wybory, mianowanie

Rada seniorów w Pruszkowie została wybrana w wyborach powszechnych 10 lutego 2016 roku. Każdy mieszkaniec, który ukończył 60. rok życia mógł kandydować do rady, jeżeli zebrał co najmniej 15 podpisów poparcia. Kandydaci mogli zaprezentować siebie podczas wieczoru wyborczego, który otworzył Prezydent Miasta Pruszkowa – Jan Starzyński. Mieszkańcy mogli zadawać pytania kandydatom, a po zapoznaniu się z nimi, zagłosować. Pomimo niesprzyjających warunków pogodowych, w wyborach wzięło udział ponad 300 osób, którzy wybrali 15 przedstawicieli rady seniorów.

Pierwsze kroki rady seniorów

18 lutego 2016 roku, tydzień po wyborach, odbyło się pierwsze posiedzenie rady w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego, w którym oprócz członków Rady uczestniczyli Przewodniczący Rady Miejskiej, Sekretarz Miasta, Radni, pracownicy Biura Rady Miejskiej i mieszkańcy. W tajnym głosowaniu bezwzględną większością głosów na funkcję Przewodniczącej Rady Seniorów w Pruszkowie została wybrana pani Sabina Michta. Wiceprzewodniczącym Rady Seniorów został pan Wojciech Rosiński. Po złożeniu ślubowania oraz ukonstytuowaniu się rady seniorzy przystąpili do pracy. Przez pierwsze dwa miesiące rada wypracowywała plan działania na rok 2016 i 2017. Radni musieli zapoznać się z podstawowymi dokumentami na podstawie których funkcjonuje Miasto Pruszków. Seniorzy zrobili również wywiad środowiskowy i zapoznali się z informacją Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na temat pomocy udzielanej osobom starszym.

Rada chce działać

Członkowie rady seniorów nie chcieli, by rada była tylko ciałem doradczym i konsultacyjnym, dlatego postanowili wykorzystać zapisaną w art. 5 c ustawy o samorządzie gminnym funkcję inicjatywną. Postanowiono w pierwszym roku działania inicjować różnego rodzaju przedsięwzięcia skierowane do seniorów, aby zaistnieć wśród instytucji, organizacji samorządowych, władz miasta na „samorządowym podwórku Pruszkowa". Głównym celem rady stały się działania mające na celu integrację pruszkowskiego środowiska, wzmacnianie, wspieranie i inicjowanie działań zgodnie ze Statutem. W tym samym czasie z pomocą radzie przyszła Fundacja ZACZYN, która zaproponowała przeszkolenie rady seniorów, co w znaczący sposób poszerzyło wiedzę oraz zwiększyło umiejętności seniorów.

Sukcesy małe i duże

W okresie od maja do października Miejskiej Radzie Seniorów udało się m.in.:

- przeprowadzić konsultacje z mieszkańcami na temat potrzeb pruszkowskich seniorów. Konsultacje były prowadzone pod-

Podpis: Miejska Rada Seniorów w Pruszkowie oraz Michał Landowski z Urzędu Miasta Pruszków.

czas dyżurów członków Rady i na miejskich imprezach Dni Pruszkowa, Wianki, Żegnaj lato na rok. Mieszkańcy mogli zgłaszać swoje problemy, ale i pomysły na poprawę życia seniorów oraz działalność samej Rady,

- wprowadzić Kopertę Życia i rozdystrybuować ją podczas imprez miejskich oraz podczas Pruszkowskiego Miesiąca Aktywnego Seniora w październiku 2016,
- w ramach integracji międzypokoleniowej wraz z młodzieżą przedstawić spektakl pt. Historia Mody przy dużym zaangażowaniu znanego projektanta mody Pana Jerzego Antkowiaka. Współpraca z młodzieżą odbywa się pod hasłem „Różne pesele a wspólne cele"; przy pomocy finansowej Fundacji ZACZYN zorganizować wyjazd dla mieszkańców 60 + na Paradę Seniorów i Piknik Pokoleń, Dojrzali Wspaniali! do Warszawy w czerwcu 2016 roku,
- wziąć udział w audycji radiowej LATO z RADIEM, gdzie rada zaprezentowała swoją działalność; wystąpić z wnioskiem do Prezydenta Miasta oraz Starosty Pruszkowskiego o podjęcie działań w celu utworzenia muzeum upamiętniającego potęgę przemysłu oraz rzemiosła ziem pruszkowskich. Spotkaliśmy się z władzami, trwają rozmowy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Dyrektorem Muzeum Narodowego w Warszawie,
- wystąpić z wnioskiem do Prezydenta Miasta o utworzenie w budującym się Centrum Dziedzictwa Kulturowego pomieszczeń, w których będą mogli spotykać się seniorzy z całego miasta (opiniowanie o powstanie Klubu Seniora),
- wystąpić z wnioskiem o utworzenie poradni geriatrycznej w Pruszkowie przy Szpitalu Powiatowym,
- zorganizować prelekcje o seniorach oraz lekcji historycznych w pruszkowskich szkołach,
- zachęcić seniorów do udziału w warsztatach, szkoleniach komputerowych,
- zorganizować z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej Miesiąc Aktywnego Seniora oraz duże wydarzenie kulturalne „Galę Seniorów" z koncertem Jerzego Połomskiego współfinansowane m.in. ze środków projektu „Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu",
- zorganizować spotkania z seniorami w poszczególnych dzielnicach miasta z udziałem Policji, która prowadzi prelekcję z zakresy bezpieczeństwa seniorów,
- wspólnie z Biblioteką Miejską rozpocząć autorski program Książki dla Seniorów – mobilna biblioteka, którego celem jest dostarczanie poprzez wolontariuszy książek osobom które nie wychodzą z domu lub maja problemy z poruszaniem się. Wolontariuszami będą uczniowie liceów,
- uruchomić, przy wsparciu technicznym Fundacji ZACZYN stronę internetową oraz konto na Facebooku.
- Ponadto rada aeniorów stale współpracuje z lokalnymi mediami: telewizją, prasą oraz lokalnym radiem POP. Za pośrednictwem radia rada jest promowana, a mieszkańcy zapraszani do współdziałania i uczestniczenia w różnych wydarzeniach.

Rada spotyka się często na spotkaniach roboczych, nieoficjalnych podczas których ustala kolejność działań. Ponadto członkowie Rady pełnią dyżury w Urzędzie Miejskim w Pruszkowie oraz pracują na posiedzeniach raz na kwartał, gdzie podejmowane są decyzję kierunkowe dotyczące seniorów. Posiedzenia są otwarte i każdy senior może na nie przyjść.

Rada seniorów jest zapraszana na każdą Sesję Rady Miejskiej, Komisje Rady. Rada otrzymuje dokumenty wnoszone pod obrady Rady Miasta do zaopiniowania. Współpracuje z Prezydentem Miasta oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Strażą Miejską i Policją oraz wszystkim organizacjami skupiającymi pruszkowskich seniorów.

Duża aktywność rady na forum miasta to zasługa członków samej rady, którzy odznaczają się dużą chęcią do pracy oraz niesamowitą wolą pracy na rzecz miasta i seniorów.

Pozyskanie funduszy na działalność

Rada seniorów w 2016 roku działała bez zapewnionych w budżecie miasta środków. Nikt z władz miasta nie spodziewał się, że rada poza spotkaniami podczas których będą omawiane i opiniowane dokumenty będzie robić „coś jeszcze". Prezydent postanowił wyznaczyć opiekuna dla rady seniorów z Wydziału Urzędu Miejskiego. Zadaniem opiekuna jest pomoc merytoryczna w działaniach rady. Dodatkowo widząc duże zaangażowanie rady seniorów, postanowiono na 2017 rok zabezpieczyć w budżecie miasta środki na jej działalność. Wnioski w tej sprawie złożyła rada seniorów, dwie Komisje Rady Miejskiej oraz Biuro Rady Miejskiej, które od samego początku wspierało działalność seniorów. Środki finansowe wydziału zostały zwiększone o 47 000 zł i będą zabezpieczone w merytorycznym Wydziale Urzędu Miejskiego. Wydział będzie odpowiadał za rozliczenie finansowe.

Niezależnie od środków w budżecie miasta, rada seniorów przygotowała projekt w ramach budżetu obywatelskiego w Pruszkowie na organizację w 2017 roku cyklicznych zajęć dla seniorów pod nazwą Senior Rada. Dzięki zaangażowaniu członków rady seniorów udało się zachęcić mieszkańców Pruszkowa do zagłosowania na projekt seniorów. Wygrany projekt opiewa na kwotę 79 000 zł i w całości będzie przeznaczony na potrzeby seniorów zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem działań.

Ponadto należy dodać, że Jan Starzyński - Prezydent Miasta Pruszkowa postanowił poprzez instytucje miejskie wspierać działania seniorów. Przeznaczono oddzielne środki na działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku, który działa przy Miejskim Ośrodku Kultury im. A. Kamińskiego – Kamyk, na działania na rzecz seniorów realizowane przez Centrum Aktywności Lokalnej.

Niezależnie rada seniorów zamierza wystąpić w ramach porozumienia z pruszkowskimi organizacjami pozarządowymi o małe granty, na działalność artystyczną seniorów oraz małe imprezy kulturalne.

Rada łącznie otrzyma na działania na rzecz seniorów ponad 140 000 zł z budżetu miasta, co można uważać za duży sukces seniorów. Szczególne słowa podziękowania należą się Prezydentowi Miasta – Janowi Starzyńskiemu, Przewodniczącemu Rady Miasta – Krzysztofowi Biskupskiemu oraz Radnej Annie Hejnowicz, którzy stale wspierają działania rady oraz traktują ją jako ważnego partnera w zakresie spraw seniorów na terenie Pruszkowa.

Rada niezależnie szuka sponsorów oraz darczyńców, którzy pomagają sfinansować przedsięwzięcia. Niezawodne w pomocy okazały się również pruszkowskie instytucje w szczególności szkoły, które nieodpłatnie udostępniają lokale na mniejsze i większe wydarzenia.

Pomoc nie tylko finansowa

Ważnym wsparciem dla rady seniorów okazał się opiekun z ramienia Urzędu Miasta, którego zadaniem jest pomoc merytoryczna oraz bieżące informowanie o tym, co się dzieje w mieście. Opiekun stał się również korespondentem pomiędzy radą seniorów a władzami miasta tj. Prezydentem i Radą Miejską, co pomaga uniknąć nieporozumień oraz niedopowiedzeń. Opiekunem rady została Pani Angelika Foremna-Ceret. Często opiekun jest osobą, która musi wytłumaczyć pewne mechanizmy funkcjonowania samorządu i wskazać drogę. Nie możemy zapomnieć, że każda gmina działa na postawie określonych ustaw oraz w granicach przepisów prawa.

Pomysły na przyszłość

Rada zamierza działać w sprawie utworzenia systemu zintegrowanej informacji dla starszych mieszkańców Pruszkowa, które liczy ponad 60 tys. mieszkańców, w tym 12 tys. osób starszych. Dzięki środkom z budżetu obywatelskiego będą organizowane spotkania integracyjne i edukacyjnych dla starszych oraz zostanie uruchomiona kawiarenka dla seniorów. Dodatkowo seniorzy chcą utworzyć system wolontariatu osób starszych. W planach jest również zorganizowanie konferencji dot. zdrowia osób starszych z udziałem lekarza geriatry oraz wprowadzenie programu pilotażowego Punkty Przyjazne Seniorom, dzięki któremu osoby starsze otrzymają zniżki na usługi i produkty (oznakowanie lokali, umowy z partnerami).

Michał Landowski: Każdy z nas będzie seniorem.

Osobiście jestem prawnikiem, urzędnikiem miejskim, ale i mieszkańcem Pruszkowa. Od samego początku uczestniczyłem w przygotowaniach do powstania Rady Seniorów. Pracowałem z merytoryczną Komisją Rady Miejskiej, która złożyła projekt uchwały w sprawie nadania statutu oraz powołania rady. Następnie pracowałem przy wyborach oraz uczestniczyłem w pierwszych pracach rady. Przez ten czas nawiązałem kontakt z członkami rady seniorów oraz pruszkowskimi seniorami i chyba dość nieźle się nam współpracuje, choć często jestem tylko głosem doradczym. Nie sądziłem, że praca z seniorami może być tak przyjemna, ale to zasługa członków rady, którzy miło mnie przyjęli, a jednocześnie uznali za ważnego partnera. Obecnie rada ma swoją opiekunkę wyznaczonego przez Prezydenta Miasta, a ja jestem doradcą.Wzajemny szacunek jest bardzo ważny w kontaktach międzyludzkich, ale również w zakresie poważnych przedsięwzięć, jakie robi rada seniorów na rzecz swoich rówieśników, ale i kolejnych pokoleń. Muszę dodać, że Fundacja ZACZYN uświadomiła mi, jak ważna jest aktywizacja osób starszych, ponieważ w przyszłości również ja będę seniorem.

Działajmy na rzecz seniorów, także tych przyszłych!

Michał Landowski - absolwent Prawa na Uniwersytecie im. Kardynała Stefana Wyszyńskie. Główny Specjalista w Biurze Rady Miejskiej w Urzędzie Miejskim w Pruszkowie.

Dajmy wędkę, pokażmy jak jej używać. Seniorzy złowią rybę sami

Z Romanem Biskupskim, Przewodniczącym Rady Seniorów w Legionowie rozmawia Weronika Piórkowska

Rada Seniorów jest potrzebna nam po to, byśmy usiedli do wspólnego stołu i rozmawiali, zarządzali i przede wszystkim koordynowali – mówi Roman Biskupski, przewodniczący Rady Seniorów w Legionowie.

Przez wiele lat działalności nauczyłem się, że nie można niczego dawać za darmo. Swoją pracą staram się zaopatrzyć potrzebującego w wędkę, by rybki mógł złowić sam. Jeżeli organizujemy wydarzenie, to warto za uczestnictwo w nim wymagać choćby symbolicznej kwoty, to mobilizuje uczestników do przyjścia i poszanowania naszej pracy.

Dlaczego więc rady seniorów? Jednej z nich – legionowskiej – został Pan przewodniczącym.

Zaczęło się od zaangażowania w Uniwersytet Trzeciego Wieku, wokół którego wyodrębniła się społeczność, która miała potrzeby działalności lokalnej. W Uniwersytet Trzeciego Wieku są zaangażowani seniorzy, którzy wciąż mają apetyt na wiedzę i wysoko rozwinięte potrzeby intelektualne. Są to byli urzędnicy, prawnicy, lekarze, siostry położne. Osoby z wykształceniem wyższym niż podstawowym. Oczywiście to nie warunek, bo są wśród nas także ci, którzy takiego wykształcenia nie mają. Staramy się bardziej skupiać na predyspozycjach niż możliwościach. Ktoś ma potrzebę nauki języków, bo dzieci na przykład wyjechały za granicę. Po 60. roku życia można się wiele nauczyć. Znamy przypadek mężczyzny, który nigdy nie pływał, a nauczył się po 70. roku życia. Chodzi o to, by zrealizować chociaż najmniejsze własne aspiracje. Po realizacji własnych potrzeb nachodzi chęć, by zaangażować się potrzeby lokalne.

Mówi Pan o wspólnocie wokół Uniwersytetu Trzeciego Wieku, a gdzie w tym wszystkim jest miejsce dla rad seniorów?

Rada seniorów jest ponad tym wszystkim. UTW zajmuje się szeroko rozumianą edukacją i spełnianiem związanym z tymi marzeniami. Rada seniorów jest potrzebna nam po to, byśmy usiedli do wspólnego stołu i rozmawiali, zarządzali i przede wszystkim koordynowali. Musi istnieć ciało, do którego będzie należeć decyzja, że w tym miesiącu zajmujemy się niewidomymi, a w drugim służbą zdrowia. W takim systemie przez cały październik trwała w Legionowie seniorada. Burmistrz co roku uroczyście otwiera cykl imprez, co skutkuje dobrymi relacjami z samorządem, który później może się pochwalić wsparciem środowisk senioralnych.

Tylko z samorządem może rada seniorów współpracować?

Przede wszystkim z samorządem, ale oczywiście nie tylko. Przykładowo, ostatnio nawiązaliśmy relację z grupą niemieckich seniorów, do których regularnie wyjeżdżamy i wymieniamy się dobrymi praktykami. Dokładnie do Langer w Zachodnich Niemczech. Obowiązuje tam podobna polityka senioralna, ale realizują ją trochę inaczej. Można czerpać od nich pełnymi garściami. Wystarczy stworzyć listę potencjalnych zagranicznych partnerów i zaproponować współpracę. My teraz planujemy nawiązać bliższe relacje ze Wschodem.

Jak wygląda praca w ramach rady seniorów?

Praca rady seniorów jest określana przez wcześniej wypracowany plan, z którego na przykład wynika, że dziś będziemy zajmować się sytuacją zdrowotną seniorów na terenie gminy. Prosimy przedstawiciela Urzędu, by przedstawił nam krótką informację, zbieramy sami wnioski w tym zakresie i dyskutujemy. Od dwóch lat walczymy w Legionowie o teleopiekę. Wydajemy poradniki, na przykład z zakresu bezpieczeństwa seniorów. Staramy się, by była symbioza między wszystkimi środowiskami senioralnymi, dlatego w Radzie Seniorów w Legionowie zasiadają przedstawiciele Związku Emerytów i przedstawiciele UTW. Uruchomiliśmy także dyżury, zarówno moje, jak i innych przedstawicieli rady, na które każdy zainteresowany może przyjść i podzielić się swoimi spostrzeżeniami.

Jest problem. Jest pomysł, jak go rozwiązać. I co dalej?

I rozwiązujemy, ale zanim to zrobimy, trzeba uwzględnić wszystko w lokalnej strategii polityki senioralnej. Taki dokument dostaje do dyspozycji zarówno rada, jak i prezydent miasta

i przewodniczący Rady Miejskiej. We wrześniu pracowaliśmy właśnie nad taką strategią na rok 2017, po ty, by Rada Miejska planując swoją mogła uwzględnić nasze postulaty.

By rozwiązać dany problem jest potrzebny wykonawca, czyli przeważnie samorząd. Jak się z nim dogadać?

Bez dobrej wzajemnej współpracy i komitywy trudno o dobre relacje. Przede wszystkim prezydent i samorząd musi dowiedzieć się o problemie, który chcemy rozwiązać. Musi zostać powiadomiony, czy to drogą formalną, pisemną czy nieco mniej oficjalną - podczas sesji. Te problemy też nie mogą być ponad miarę. Wnioskowaliśmy o modernizację podjazdów pod Urząd Skarbowy, sposób pozyskania informacji. Nie mamy problemu z seniorami, kiedy ktoś przychodzi do nas ze strapieniem, to potrafimy chociaż wysłać taką osobę do odpowiedniego organu, który mógłby mu pomóc. Jednak są lata ciężkiej pracy. Pamiętam początek, gdy w 2005 roku byliśmy świeżo po rejestracji Stowarzyszenia. Napisałem do prezydenta o udostępnienie nam lokalu. Udało się. Gdy chcieliśmy powiesić tablicę na fasadzie budynku z nazwą stowarzyszenia, napotkaliśmy się na trudności administracyjne, ale kto nie próbuje ten nie wie, uczymy się na błędach. Następnym razem będziemy wiedzieć, jak prawnie mamy to zrobić. I o to właśnie chodzi.

Mamy dobre chęci, ale potrzebne są środki i fundusze na działalność. Jak je zabezpieczyć?

W zależności od tego co chcemy zrealizować zgłaszamy się do odpowiedniego partnera, może to być samorząd, ale w niektórych przypadkach także partnerzy komercyjni. Szukamy bratniej duszy najpierw wśród decydentów, czyli rady pożytku publicznego. Przedstawiciele rady seniorów muszą ściśle współpracować z radą pożytku publicznego, bo tam się tworzy program współpracy organizacji pozarządowych na terenie miasta. Jeżeli coś nie jest ujęte w tym programie, to nie będzie realizowane. Urzędnik widzi świat i problemy poprzez pryzmat programów i projektów, jeżeli czegoś nie będzie miał tam uwzględnione, to dla niego to nie istnieje. Dobrze też mieć dobry kontakt z Powiatową Radą Zatrudnienia i zapraszać ich przedstawicieli, kiedy chcemy rozwiązywać problemy na przykład z zatrudnieniem osób 60+. W środowisku osób 60+ jest wiele żółci i malkontenctwa. Trzeba taką postawę odrzucić. Roszczeniowo niczego nie załatwimy, a jeżeli czegoś nie wiemy, to należy skorzystać z porady prawnej.

Tylko jak przełamać barierę wstydu niewiedzy i po prostu pytać, kiedy nie wiemy?

To jest trudne. Samemu ciężko. Nie ma nic gorszego od postawy „nie wiem i nie zapytam". Lider, który jest wyznaczony do kontaktu z różnymi organami samorządowymi nie może się odnosić z taką postawą. Lider musi mieć wiedzę i charakter. Sztuką jest przyznanie się do niewiedzy. Wiem to sam po sobie, jednak życie mnie nauczyło, że nie ma ludzi nieomylnych, a słowa „nie wiem" bolą tylko z początku. Później jest już łatwiej.

A kiedy chcemy pytać, ale nie wiemy kogo?

Najważniejsze to zdefiniować problem i wiedzieć, co chcemy. Zaczynamy od najmniejszych potrzeb. Pytamy wokół, czego potrzeba osobom 60+. Nawiązujemy kontakt z radą osiedli, ze wspólnotami mieszkaniowymi. Można też udać się na sesję rady miasta i zapytać. Wiele lat chodziłem właśnie na sesje rady miasta i zabierałem głos w sprawie, która mnie osobiście interesowała. Radni mają obowiązek udzielenia mi głosu.

Jak przekonać organy samorządowe, by chciały współpracować z radą seniorów?

Tu jest potrzebny ten charakter lidera, o którym wspominałem wcześniej. Nie powinno się wysyłać osób do współpracy z urzędem, które nie dysponują odpowiednim zapleczem merytorycznym. Zaczyna się procedura kontaktu z organem wykonawczym w samorządzie, czyli prezydentem, wójtem czy burmistrzem, piszemy odpowiednie wnioski i zgodnie z prawem je realizujemy. Cały czas powracamy do tego, że niezbędna jest podstawowa wiedza z zakresu działalności samorządów, których praca jest ściśle określona przez procedury prawne.

Wspomniał Pan o ekonomii społecznej. Czym ona jest?

Jest to pomaganie osobom potrzebującym poprzez wykorzystywanie wszystkich mechanizmów związanych z ekonomią społeczną, czyli na przykład zakładanie spółdzielni społecznych. Przy pomocy środków zewnętrznych, na przykład z ministerstwa można uruchomić 3-5 osobową spółdzielnie społeczną, która przykładowo zajmie się prowadzeniem stołówki. Urzędy gminy, urzędy powiatu mają obowiązek wesprzeć takie spółdzielnie społeczne. Te osoby tworzą sobie miejsca pracy. Ekonomia społeczna pozwala na wykorzystanie potencjału ludzi, którzy z różnych względów znaleźli się na krawędzi społeczeństwa.

Czyli taka oddolna troska o wspólne finanse?

Owszem. Celem ekonomii społecznej jest wyciąganie z biedy osób, które się w niej znaleźli ze względu na zawiłości życiowe: bezrobocie, narkomania, alkoholizm. Szukanie możliwości ich zatrudnienia i wykorzystania ich potencjału do zbudowania czegoś dobrego.

Jakiś przykład?

W Płocku swego czasu było kasyno. Po kilku latach upadło. Władze miasta budynek przekazały spółdzielni społecznej stworzonej z osób niepełnosprawnych. Te osoby miały drugi i trzeci stopień niepełnosprawności psychicznej. Stworzyli bar mleczny, a menu które przygotowali było dość konkurencyjne. Zupa za trzy złote. Mają niskie koszty stałe, nie płacą za wynajem lokalu i mogą prowadzić bar mleczny, z którego z chęcią korzystają inni potrzebujący.

Czy ekonomia społeczna może dotyczyć seniorów?

Oczywiście. Jak tylko będą chcieli. Często osoby, które przechodzą na emeryturę odczuwają duży spadek komfortu życia związany z niską emeryturą. Jeżeli są to fachowcy, którzy są byłymi hydraulikami, gazownikami itp. to dla nich, wykorzystując mechanizmy ekonomii społecznej, można stworzyć spółdzielnie społeczne, które będą naprawiać drobne usterki w okolicy. Nam się to udało. Takie osoby nie miałyby szansy startować w konkursach. Otworzyliśmy w Legionowie czwarte w Polsce Centrum Integracji Społecznej o szczeblu powiatowym, uzyskaliśmy ponad milion złotych dotacji z mazowieckiej jednostki dla 40 osób długotrwale bezrobotnych. Zorganizowaliśmy cztery warsztaty dla tych osób: gastronomiczny, remontowy, budowlany, porządkowy. Przez rok czasu prowadziliśmy warsztaty, rozmowy indywidualne z psychologiem, prawnikiem. Po roku takiej reorganizacji te osoby znalazły pracę.

Rada bez planu działania to ciało fasadowe

Wraz z powstaniem Rady powstał plan działania, który przerodził się w strategię - z Krzysztofem Łebkowskim, przewodniczącym Miejskiej Rady Seniorów w Zielonce, rozmawia Aneta Ganeczko.

Panie Krzysztofie, Miejska Rada Seniorów w Zielonce jest najliczniejszą radą mazowiecką uczestniczącą w projekcie Profesjonalne i Zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu. Funkcjonują Państwo od 2014 roku. Jak wyglądał początek integrowania się środowiska senioralnego w Zielonce?

Edukacja cyfrowa realizowana od 2012 roku była początkiem samorządowo-społecznych przemian w integracji senioralnej. Samorząd pozyskał środki na edukację osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowych, w efekcie czego został opracowany plan działania „Cyfrowa Zielonka 50+", w zajęciach wzięło udział prawie 500 osób. Ujawniły się wtedy potrzeby oraz deficyty rozwoju tej grupy mieszkańców. Kolejnym krokiem, odpowiadającym na nasze potrzeby, było przekonanie samorządu, aby wprowadził do strategii Zielonki nowy cel operacyjny: nr 2.5 zwiększenie integracji społecznej i aktywności cyfrowej mieszkańców. Ponadto wskazaliśmy, że budżet na działania na rzecz osób starszych w Programach Współpracy samorządu z organizacjami społecznymi jest niewspółmierny do realnych potrzeb. Grupowe odkrywanie deficytów w kontekście indywidualnych potrzeb, zainteresowań i pasji wyzwoliło apetyt na młodość w wieku dojrzałym. Rozpoczęliśmy szereg działań, w tym powołanie Klubu Seniorów „Młodzi Duchem". W rezultacie wzrósł kapitał społeczny środowiska seniorów, który został doceniony przez samorząd Zielonki: burmistrz Grzegorz Dudzik w lutym 2014 r. zaproponował powołanie Miejskiej Rady Seniorów.

Jak udało się zainteresować tylu seniorów aktywnością w ramach Miejskiej Rady Seniorów?

Obecnie jesteśmy 35-osobowym zespołem, który stanowi 1% społeczności ZIELONKOWIANIE 60+/-. Statut Rady gwarantuje szeroką reprezentatywność podmiotową i przedmiotową środowiska osób starszych, konieczną do skutecznego programowania i realizowania lokalnej polityki senioralnej. Wśród podmiotów „senioralnych" znajdują się instytucje samorządowe, sekcje i kluby zrzeszające osoby 60+ oraz organizacje społeczne działające na rzecz seniorów. Dodatkowo w tym roku Rada została poszerzona o wolontariuszy.

Posiadają Państwo silne wsparcie samorządu. Dużo jest Rad, które mogą Wam tego pozazdrościć.

Pan Burmistrz i pani Sekretarz, która jest naszym bezpośrednim opiekunem, dostrzegają nasze potrzeby, ale również zakres aktywności, który określa ramowy program działania, wpisujący się w strategię zrównoważonego rozwoju Gminy Zielonka na lata 2014-2024.

Dużym problemem bezosobowej formy Rad Seniorów jest ich budżet. Jak Państwo radzili sobie do tej pory z pozyskiwaniem środków i kto je rozliczał?

Budżet na działania środowiska senioralnego zwiększał się proporcjonalnie do wzrostu aktywności Miejskiej Rady Seniorów i podmiotów przez nią reprezentowanych. Podmioty uczestniczyły w konkursach gminnych, w których uzyskaliśmy dofinansowanie od 6 tysięcy złotych w 2012 roku do 30 tysięcy złotych w 2016 roku. Podejmowane działania miały charakter integracyjno-kulturalny. Uzyskaliśmy także w tym roku dodatkowe dofinansowanie dzięki Fundacji Zaczyn i Fundacji Dialogu Społecznego na kwotę 5000 zł, za które zorganizowaliśmy międzypokoleniowe wydarzenie publiczne, finansując konkurs dla klas 0-3 Młodzi Pomocni Seniorom, w tym catering, oprawę plastyczną, roll up i ulotki.

A jaki jest plan na następne lata?

Kontynuujemy pozyskiwanie finansowania na działania podmiotów senioralnych w ramach planowanych działań publicznych w gminie. W przyszłym roku będziemy się starać zagospodarować 65 tysięcy złotych, co oznacza dziesięciokrotnie wyższe dofinansowanie niż 4 lata temu. Ponadto złożyliśmy wniosek o zarezerwowanie środków w budżecie na rok 2017 na działania statutowe Miejskiej Rady Seniorów. Współuczestniczymy w realizacji projektów Rządowego Programu Aktywizacji Osób Starszych ASOS 2014-2020. Przy pomocy organizacji pozarządowych, takich jak Fundacja Zaczyn, będziemy mieli możliwość uzyskania grantów na przykład z działania 9.1. aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Czemu Rady Seniorów powinny się sieciować?

Ze Zdzisławem Czerwińskim, członkiem Ogólnopolskiego Porozumienia na rzecz Współpracy Rad Seniorów rozmawia Weronika Piórkowska.

Pracujemy, by twórczo wykorzystać doświadczenie i wiedzę starszych pokoleń i wypracować dobre rozwiązania dla naszych dzieci i wnuków. To na wspólnych spotkaniach przedstawicieli Rady Seniorów wypracowywane będą wnioski, które następnie będą kierowane do właściwych kompetencyjnie instytucji państwa. Rozumiemy, że w jedności możemy więcej dać i również więcej otrzymać – mówi Zdzisław Czerwiński, członek Ogólnopolskiego Porozumienia na rzecz Współpracy Rad Seniorów.

Po co samorządom Rady Seniorów?

Moja intuicja podpowiada mi, że nikt do końca nie może jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Zakres i forma musi być adekwatna do miejsca, czasu i dojrzałości danej społeczności. Wyzwania starzenia się to nasza wspólna sprawa. Razem więc musimy szukać rozwiązań, które mogą poprawić jakość życia oraz funkcjonowanie społeczne osób starszych dziś i jutro. Celem jest zapewnienie dobrej, aktywnej i godnej, starości – coraz dłuższego okresu naszego życia. Rady Seniorów wyłonione w sposób demokratyczny mogą być istotnym ogniwem komunikacji i współpracy między samorządem a społeczeństwem lokalnym, organizacjami seniorskimi i osobami nie zrzeszonymi. Jednakże, aby uzyskać wspólnie oczekiwany efekt potrzeba do „tanga dwojga". Głównym obszarem współpracy jest odbudowa więzi społecznych i wypracowanie modelu wzajemnej komunikacji, a zwłaszcza precyzyjne określenie priorytetów oraz potrzeb osób starszych. Misją RS jest inicjowanie, opiniowanie, doradzanie i wskazywanie rozwiązań w sprawach dotyczących poprawy jakości życia osób starszych. Działania samorządów wobec RS powinny być oparte na dowodach, badaniach, pogłębionych prognozach, oraz analizach potrzeb obecnych i przewidywanych. Docelowo Rady Seniorów powinny w swoich miejscowościach spełniać role inkubatora pomysłów i koordynatora wszelkich działań organizacji seniorskich, a także osób niezrzeszonych. Rady Seniorów powinny wzmacniać rolę poszczególnych organizacji seniorskich, być ich rzecznikiem i rozjemcą w sytuacjach spornych. Rady mogą być też rzecznikiem interesów osób starszych wobec władz samorządowych. Dla samorządów winny być wsparciem dla skutecznego oddziaływania w budowie nowego modelu społeczeństwa obywatelskiego, poprawiając równocześnie relacje międzypokoleniowe. Szczególnie wskazana jest współpraca z Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej i Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie.

We współpracy można zapobiec lub wyeliminować rodzące się patologie szczególnie w opiece nad osobami obłożnie chorymi. Rady Seniorów winny usilnie wpływać na osoby starsze i odwoływać je z emigracji wewnętrznej. Wspólne programy samorządu z Radami Seniorów mogą odwieźć seniorów od gloryfikowania kultury przetrwania i pokazać korzyści płynące z kultury rozwoju.

Czy warto, aby Rady Seniorów znały się pomiędzy sobą?

Jedynym ze skutecznych działań w budowie społeczeństwa obywatelskiego i poprawy warunków jakości życia seniorów w Polsce jest powoływanie kolejnych RS w znacznej większości miast i gmin,. Proces ten musi być naturalnym działaniem oddolnym. Seniorów nie wolno zastępować ani wyręczać w ich działaniu. Władze samorządowe powinny inspirować i stwarzać warunki do realizacji zamierzeń na miarę oczekiwań seniorów i na miarę ich potrzeb. Tu niezbędna jest świadomość o odmienności potrzeb osób starszych od potrzeb ludzi w wieku produkcyjnym. Jest to szczególnie ważne i istotne, jako że wiele opracowań i prognoz dokonywanych jest przez ludzi tak młodych, że dla nich starość jest już abstrakcją. Uruchomienie programów wymiany doświadczeń poprzez sieciowanie jest najtańszym i najskuteczniejszym działaniem w najbliższej perspektywie. W dalszej perspektywie czasowej można włączyć np. rozwiązania teleinformatyczne. Wymiana może przybierać

różne formy i dotyczyć wielu zagadnień. Wzajemne poznanie wzmocni poczucie odpowiedzialności za zdrowie własne i współtowarzyszy.

Czy Rady Seniorów potrzebują Ogólnopolskiego Porozumienia Rad Seniorów?

Ogólnopolskie Porozumienie Rad Seniorów jest oddolną inicjatywą społeczną członków Rad Seniorów podejmujące działania zmierzające do wypracowania nowego, demokratycznego modelu uczestnictwa i reprezentacji osób starszych w życiu społecznym i budowie społeczeństwa demokratycznego z udziałem osób starszych. Istotne jest, na ile uda się nam wykorzystać własny potencjał i oderwać się od rutynowego urzędniczego myślenia i ustanawiać własną agendę spraw, którymi winniśmy zająć się w pierwszej kolejności. Warto wspomnieć, że jesteśmy bogatsi o doświadczenia walki o Polskę, polskość i życie w komunizmie. Było ciężko, a nikt nie powiedział, że będzie łatwo, podejmujemy się tego, by głos rosnącej grupy społecznej seniorów i seniorek był w Polsce słyszalny. Zróżnicowana społeczność, niemal dziesięciu milionów osób, powinna mieć swoją reprezentację w środowiskach opiniotwórczych, mediach i polityce. Postulaty, pomysły i potrzeby osób 60+, 70+ czy 80 + muszą być wyraźnie artykułowane, dyskutowane i kierowane pod właściwy adres. Seniorzy i seniorki, przy niewielkim wsparciu, mogą skutecznie wpływać na rzeczywistość społeczną.
Naszym celem jest udzielenie tego wsparcia, wypracowanie własnej marki i upowszechnienie rozwiązań. Pracujemy, by twórczo wykorzystać doświadczenie i wiedzę starszych pokoleń i wypracować dobre rozwiązania dla naszych dzieci i wnuków. To na wspólnych spotkaniach przedstawicieli Rady Seniorów wypracowywane będą wnioski, które następnie będą kierowane do właściwych kompetencyjnie instytucji państwa. Rozumiemy, że w jedności możemy więcej dać i również więcej otrzymać.

Jak powinno wyglądać takie ogólnopolskie Porozumienie?

Zważywszy, że jest to bardzo innowacyjne podejście do aktywności seniorów i jak każde novum budzi pewien niepokój, zarząd OPRS we współpracy z wieloma samorządami podejmuje próby wypracowania nowej organizacji, nowego modelu pozwalającego włączać seniorów do aktywnego udziału w życiu społecznym wg zasady „nic o nas bez nas". Pozostaje jednak część mało zdecydowanych i do tych chcemy i musimy docierać z naszą dobrą „nowiną". Staramy się aby działania OPRS wpływały również korzystnie na inne organizacje. Nie zakładamy rywalizacji - chcemy szerokiej współpracy i wymiany doświadczeń.

Zakładamy, że będziemy posiadali zdolność opracowania oraz zgłaszania wniosków i propozycji ustawodawczych dotyczących seniorów. Planujemy powołać rzecznika osób w wieku senioralnym, co spowoduje skuteczniejsze, funkcjonalne włączenie Polski w struktury systemu międzynarodowego ds. Osób Starszych. Pozwoli to w skali kraju skuteczniej i racjonalniej skoordynować działania wobec osób starszych. Współpracujemy z organami administracji publicznej i ogniwami samorządowymi wspomagającymi integrację i pogłębianie więzi społecznych, oraz budowania tzw. „seniorskiej klasy kreatywnej", która przyczyni się do przekształcenia kapitału przetrwania, obecnie „panującego", w kapitał rozwoju, jaki niewątpliwie drzemie wciąż w osobach starszych. Inicjujemy i wspieramy systemowe rozwiązania prawne, służące poprawie jakości życia osób starszych. Głównie tych, które przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu i spychaniu seniorów i osób niepełnosprawnych - na margines społeczny. Rozszerzamy ofertę uczestniczenia osób starszych w różnorodnych obszarach: społeczno-zawodowych, edukacyjnych i kulturalnych, uwzględniających ich potencjał wiedzy, doświadczeń lub umiejętności praktycznych, dostosowanych optymalnie do ich potrzeb i możliwości zdrowotnych. Zważywszy na dynamiczne zmiany, jakie zachodzą w obszarach zmian ustaw emerytalnych. Zapewniamy realne warunków dostępu do wysokiej jakości zintegrowanych świadczeń zdrowotnych, a szczególnie diagnostyki chorób otępiennych, Alzhaimera, profilaktyki i rehabilitacji oraz usług medyczno-opiekuńczych, w tym obejmujących różnorodne formy edukacji prozdrowotnej również w okresie poprzedzającym przejście na emeryturę. Tworzymy miejsca publiczne przyjazne seniorom m. in poprzez włączenie seniorów w proces planistyczny zagospodarowania przestrzennego i infrastruktury profilaktyczno-rekreacyjnej z klauzulą uwzględniania specyficznych potrzeb osób starszych. Współpracujemy przy wypracowaniu nowej formuły finansowania działalności organizacji seniorskich w celu utworzenia tzw. parasola ochronnego. Podejmujemy inicjatywę w celu uruchamiania projektów na szczeblu lokalnym i regionów służących zachęcaniu osób starszych do większej obecności w życiu publicznym.

Jak wygląda struktura Porozumienia ?

Ogólnopolskie Porozumienie Rad Seniorów jest niezależną organizacją i zostało powołane na Konferencji przedstawicieli 30 Rad Seniorów z całej Polski, które odbyło się w dn. 21 sierpnia 2015 r. w Krakowie. W Kongresie brało udział blisko 200 przedstawicieli Rad Seniorów i zaproszonych gości. Uczestnicy Kongresu wybrali na dwuletnią kadencję Zarząd Ogólnopolskiego Porozumienia.

Jak do niego dołączyć?

Podstawą przystąpienia do Ogólnopolskiego Porozumienia Rad Seniorów jest złożenie wypełnionej i podpisanej deklaracji przystąpienia. Członkami Porozumienia mogą być gminne i miejskie Rady Seniorów, reprezentowane przez swoje Zarządy / Prezydia / oraz organizacje wspierające działające na rzecz seniorów, tworząc relacje partnerstwa oparte na zasadzie zaufania i woli współpracy. Udział w Porozumieniu jest bezpłatny i bezterminowy. Zrzeknięcie się członkostwa może nastąpić na podstawie pisemnego wypowiedzenia.

Cele i zadania zrzeszania na najbliższą przyszłość?

Pogłębienie współpracy z administracją państwową w celu realizacji zgłoszonych już postulatów oraz wsłuchiwanie się w głos środowiska i występowanie do właściwych jednostek samorządu lub rządu z propozycjami zmian. Wspomaganie środowisk seniorskich w demokratycznym powoływaniu nowych Rad Seniorów. Zwiększenie dostępność geriatrycznej opieki paliatywnej – hospicyjnej poprzez zapewnienie warunków służących minimalizowaniu psychicznych i fizycznych dolegliwości występujących u kresu życia. Wspieranie działań na rzecz poszerzenia dostępu do zrozumiałej, rzeczowej i kompleksowej informacji o przysługujących seniorom prawach i świadczeniach oraz usprawnienia współpracy organizacji lokalnych i regionalnych zajmujących się osobami starszymi. Współpraca z pełnomocnikami ds. osób starszych na różnych szczeblach, a także być głosem doradczym i opiniującym przy opracowaniu i wdrażaniu dokumentów adresowanych do seniorów oraz monitorowania ich realizacji.

Spotkanie Rad Seniorów w Górze Kalwarii

Lokalna Strategia Polityki Senioralnej

Rada Seniorów skupi osoby o różnych kompetencjach gotowe pracować nie tylko na rzecz najbliższych sobie organizacji i środowisk. Jednak samo stworzenie Rady jest sukcesem jedynie wizerunkowym. Kluczowe dla wypracowania rozwiązań, które podniosą poziom życia seniorów w gminie jest opracowanie możliwych do zrealizowania planów operacyjnych i strategii prosenioralnych, które zostaną wdrożone w gwałtownie starzejących się gminach. Strategie takie powinny być opracowywane międzysektorowo, czyli we współpracy Rad Seniorów, samorządów, urzędników, organizacji pozarządowych.

Nadszedł czas na tworzenie Lokalnych Strategii Polityki Senioralnej

Z Katarzyną Tadeusiak-Jeznach ekspertem ds. przygotowania lokalnych strategii prosenioralnych rozmawia Aneta Ganeczko.

Katarzyno, jesteś doświadczoną ekspertką z zakresu partycypacji społecznej. W ramach projektu Fundacji Dialogu Społecznego i Fundacji Zaczyn – Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu wspierasz Rady Seniorów w opracowaniu Lokalnych Strategii Polityki Senioralnej.

Tak, mam tę przyjemność pracować nad ważnym dokumentem gminnym ze wspaniałymi osobami - członkami Rad Seniorów z Wołomina, Zielonki i Góry Kalwarii. Staram się wykorzystywać moje wieloletnie doświadczenie w pracy z grupami mieszkańców i odnoszę wrażenie, że to jedno z ważniejszych przedsięwzięć, jakiego się podjęłam w ostatnich latach.

Procesy partycypacyjne bywają bardzo dynamiczne, współpraca między ludźmi z różnych środowisk bywa chaotyczna. Czy są jakieś dobre praktyki, których się trzymacie? Jakieś reguły dla Was ważne?

Tak, partycypacja rządzi się swoimi regułami, dlatego powstał ważny dokument Kanon konsultacji społecznych, który Katarzyno, jesteś doświadczoną ekspertką z zakresu partycypacji społecznej. W ramach projektu Fundacji Dialogu Społecznego i Fundacji Zaczyn – Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu wspierasz Rady Seniorów w opracowaniu Lokalnych Strategii Polityki Senioralnej.

Tak, mam tę przyjemność pracować nad ważnym dokumentem gminnym ze wspaniałymi osobami - członkami Rad Seniorów z Wołomina, Zielonki i Góry Kalwarii. Staram się wykorzystywać moje wieloletnie doświadczenie w pracy z grupami mieszkańców i odnoszę wrażenie, że to jedno z ważniejszych przedsięwzięć, jakiego się podjęłam w ostatnich latach.

Procesy partycypacyjne bywają bardzo dynamiczne, współpraca między ludźmi z różnych środowisk bywa chaotyczna. Czy są jakieś dobre praktyki, których się trzymacie? Jakieś reguły dla Was ważne?

Tak, partycypacja rządzi się swoimi regułami, dlatego powstał ważny dokument Kanon konsultacji społecznych, który jest przeKatarzyno, jesteś doświadczoną ekspertką z zakresu partycypacji społecznej. W ramach projektu Fundacji Dialogu Społecznego i Fundacji Zaczyn – Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu wspierasz Rady Seniorów w opracowaniu Lokalnych Strategii Polityki Senioralnej.

Tak, mam tę przyjemność pracować nad ważnym dokumentem gminnym ze wspaniałymi osobami - członkami Rad Seniorów z Wołomina, Zielonki i Góry Kalwarii. Staram się wykorzystywać moje wieloletnie doświadczenie w pracy z grupami mieszkańców i odnoszę wrażenie, że to jedno z ważniejszych przedsięwzięć, jakiego się podjęłam w ostatnich latach.

Procesy partycypacyjne bywają bardzo dynamiczne, współpraca między ludźmi z różnych środowisk bywa chaotyczna. Czy są jakieś dobre praktyki, których się trzymacie? Jakieś reguły dla Was ważne?

Tak, partycypacja rządzi się swoimi regułami, dlatego powstał ważny dokument Kanon konsultacji społecznych, który jest przewodnikiem dla osób rozpoczynających działania w tym obszarze interwencji społecznych. Zasady partycypacji takie jak: DOBRA WIARA, POWSZECHNOŚĆ, PRZEJRZYSTOŚĆ, POSZANOWANIE WSPÓLNEGO DOBRA są uniwersalne i osoby starsze bardzo są tych zasad świadome. Ja pracuję od 15 lat z seniorami więc przy okazji innych projektów, wielu spotkań i warsztatów dobrze

poznałam tę grupę i przyznam, że praca z osobami dojrzałymi to dla mnie największa przyjemność, przygoda i wyzwanie.

Wyzwanie? Proszę powiedz o tym coś więcej?

Po pierwsze osoby starsze to nie jest jednolita grupa więc przygotowując się do spotkań, warsztatów, czy wykładów trzeba brać pod uwagę ogromną różnorodność seniorów (wiek, wykształcenie, historia życia zawodowego, stan zdrowia, miejsce zamieszkania, rodzina lub jej brak, sytuacja finansowa). Wiedząc o tym należy przygotowywać się wariantowo. Czyli zamiast jednego uniwersalnego – tworzyć kilka scenariuszy spotkania. To pierwsze wyzwanie, kolejne to ogrom doświadczenia i mądrości osób z którymi się spotykam. No bo proszę sobie wyobrazić, że ma Pani nauczyć czegoś osoby starsze od Pani o 20 czy 30 lat? Nigdy nie wiem, jaki jest poziom wiedzy na start i jakim językiem mam przedstawić to, co akurat zaplanowałam.

Tak masz rację to nie jest komfortowa sytuacja. To co robisz? Jak pracujesz z seniorami, co się sprawdziło?

Przede wszystkim słucham, najpierw długo słucham zanim coś powiem. Wszystkie metody warsztatowe mają element konwersacji, dyskusji z uczestnikami. Staram się na początku dużo usłyszeć, a potem dopiero przekazuję swoją wiedzę. Mam ogromny szacunek do doświadczenia i wiedzy osób starszych, bo wielokrotnie przekonałam się, że proponowane innowacyjne rozwiązanie jest powielaniem starych i zapomnianych pomysłów. Takich pomysłów jest wiele, tylko my nie wsłuchujemy się w opowieści seniorów. Ponadto, tak jak w przypadku innych grup, z którymi prowadzę spotkania konsultacyjne, warsztaty lub badania społeczne, stosuję metody aktywizujące, zachęcające do własnej aktywności intelektualnej, do dyskusji, ale nie ze mną, tylko w gronie uczestników spotkania. Jak już mówiłam wiedza, jaką przynoszą do Rady seniorzy jest ogromna. Moim zadaniem jest otworzyć głowy do wymiany myśli, uporządkować zebraną wiedzę, stworzyć przestrzeń do wypowiedzi każdemu członkowi Rady.

Razem z zespołem Zaczynu kontynuujesz pracę z Radami Seniorów, już nie przy tworzeniu Rad Seniorów na Mazowszu, jak to było w 2015 roku. Co w tej chwili robią Rady?

Teraz jesteśmy w trakcie cyklu spotkań, na których tworzymy dokument strategiczny dla każdej Rady. Rady wyznaczają cele polityki senioralnej, pokazują wyzwania, opisują problemy i niezaspokojone potrzeby seniorów w swoich gminach.

Jakie dokumenty służą wypracowaniu strategii? Jak wyglądają poszczególne etapy jej tworzenia?

Przede wszystkim części dokumentów już istniejących - diagnozy, które są wstępem do wielu dokumentów opracowywanych przez samorząd są to: GSRPS czyli Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, Strategia Rozwoju Gminy, Lokalny Program Rewitalizacji, Program współpracy z Organizacjami Pozarządowymi i inne. Ale to nie wszystko, bo czasem niestety w tych dokumentach jest tak niewiele o seniorach, że trzeba też zebrać dane samodzielnie. Wtedy przychodzę z pomocą i wspólnie przygotowujemy pytania badawcze do ankiet, warsztatów diagnostycznych lub wywiadów.

Katarzyna Tadeusiak-Jeznach

Jakie korzyści przyniesie Strategia - część Rad, z którymi współpracujemy nie podjęła się opracowywania strategii sugerując, że ten dokument nie zmieni ich funkcjonowania ?

Wiem, że część seniorów z Rad nie jest przekonana co do sprawczości tego dokumentu i nawet fakt, że jest on przyjmowany Uchwałą Rady Gminy nie przemawia według ich opinii za wartością Strategii Polityki Senioralnej. Nie mam pewności, jakie są przyczyny tej nieufności do samorządu lokalnego, być może są to poprzednie nieudane próby konsultowania? Nieudane próby partycypacji tzw. rzekome konsultacje zdarzają się w Polsce. Takie niepartnerskie traktowanie strony społecznej może skutecznie zniechęcić. Seniorzy nie chcą, aby przygotowywany przez nich dokument planistyczny stał się tzw. „pułkownikiem" czyli zbindowaną kupką kartek stojącą na półce. Jeśli spotykam niechęć mającą swoje źródła właśnie w nieufności do władzy, próbuję przekonać Radę Seniorów, że jednak warto opracować własną strategię, podaję argumenty za tworzeniem dokumentu dla samej Rady, bo jak to powiedział Seneka: Jeśli nie wiesz do jakiego portu płyniesz, żaden wiatr nie będzie właściwy.

Czego brakuje Radom z Twojej perspektywy, by mogły efektywnie działać i nie być fasadą przy samorządzie? (brak formy prawnej, brak miejsca spotkań, brak budżetu?)

Pamiętajmy, że Rada nie jest beneficjentem samorządu. Pełni role doradczą, ekspercką, konsultacyjną, inicjatywną i nie realizuje żadnych projektów, od tego są organizacje społeczne. Natomiast problem jest wtedy, gdy nie ma chętnych do Rady Seniorów więc nie powstanie ona oddolnie (z inicjatywy mieszkańców), a wśród urzędników gminnych brak jest zaangażowania w sprawy społeczne więc inicjatywa z urzędu również nie nastąpi. To jest najgorszy scenariusz. Zdarzają się sytuacje,

w których to właśnie Wójt i pracownicy gminy są inicjatorami i wychodzą z propozycją do seniorów – i Rada społeczna Seniorów powstaje. Wtedy ważna jest intencja, bo czasem może powstać rada fasadowa. Jednak ja nie mam tak złego doświadczenia, może znam za mało Rad, a może my po prostu uprawiamy czarnowidztwo.

Jak wygląda grupa seniorów, która podejmuje działania obywatelskie przy samorządach i jacy ludzie wspierają takie inicjatywy?

Część Rad ma wsparcie w postaci pełnomocników ds. polityki senioralnej, tak jest w Wołominie, część animatorów lokalnych, którzy są pracownikami urzędu oddelegowanymi do wsparcia administracyjnego Rady, jednak to czy rada działa i z jakim skutkiem zależy od członków Rady i pozostałych seniorów aktywistów. Czyli innych osób dojrzałych z terenu gminy współpracujących ze SWOJĄ RADĄ. To kluczowa kwestia, aby seniorzy identyfikowali się z Radnymi senioralnymi i traktowali ich jako reprezentantów środowiska. Bo rada nie może funkcjonować sama dla siebie - musi być ciągły przepływ informacji pomiędzy członkami tego ciała a różnymi grupami seniorów. Jeśli tego zabraknie, rada będzie coraz bardziej wyalienowana i właściwie (moim zdaniem) jej działanie nie będzie miało sensu.

Skąd wywodzą się seniorzy – członkowie Rad?

Osoby które zdecydowały się kandydować do Rady Seniorów można podzielić na kilka odmiennych typów:

Po pierwsze to działacze można nawet rzec urodzeni działacze. Ludzie o silnych charakterach i takich samych poglądach. Często od lat działający na różnych niwach, rzadko w zespole.

Po drugie aktywiści miejscy, czyli osoby które zebrały wokół siebie grupę nieformalną, na przykład na osiedlu i mają wspólny pomysł na zmianę.

Po trzecie osoby reprezentatywne - przedstawiciele jakiejś grupy seniorów na przykład, zawodowej (nauczyciele, wojskowi) lub organizacji senioralnej na przykład kombatanci, członkowie związku rencistów i emerytów, UTW itp,

Po czwarte eksperci, czyli osoby, które w przeszłości zajmowały się zawodowo kwestiami senioralnymi na przykład lekarze, socjolodzy, dziennikarze itp.

I na koniec wypada wymienić niewielką ale istniejąca grupę członków, którzy są w Radzie Seniorów, bo Ich wybrano i można by rzec nawet wypchnięto, aby przychodziły na spotkania rady. Te osoby zazwyczaj biernie obserwują Radę, trudno powiedzieć czy ich obecność cokolwiek wnosi.

Czy podejmowane działania to aktywność Rad czy ich przedstawicieli z Urzędu?

Obie strony muszą wykazywać zainteresowanie i aktywność, bo obecność Rady społecznej, czy to Seniorów, czy Młodzieżowej to dla samorządu ogromna pomoc. To szybki dostęp do opinii publicznej, możliwość konsultowania, aktualna wiedza o potrzebach, nastrojach mieszkańców gminy lub miasta. Rzecz jasna,bez aktywności rady nie wydarzy się wiele, choćby samorząd mocno się angażował. Albo idą ręka w rękę, albo jak po grudzie.

Od czego to zależy? Kiedy jest ręka w rękę a kiedy jak po grudzie?

Z moich obserwacji wynika to z dojrzałości Rady i zaraz wytłumaczę, co mam na myśli oraz ze świadomości urzędników swojego miejsca i swoich obowiązków. Zaczynając od Rad, to spotykam się z Radami, które mówią jednym głosem, tworzą współpracujący zespół, są gronem dyskutujących na wysokim poziomie ekspertów, oraz z Radami, które są niedotartą grupą osób, której daleko do porozumienia, wspólnego podejmowania decyzji, poszukiwania konsensusu w dyskusji. I to są Rady, które jeszcze muszą poczekać, stworzyć zespół, dogadać się w najważniejszych kwestiach, znaleźć wspólne mianowniki dla grup seniorów, które reprezentują i dla siebie samych. Bo nie można zapominać, że często osobowości spotykające się w jednym gremium, to ludzie z ugruntowaną opinią, działacze od lat. Mogą więc na początku istnienia Rady zdarzyć się gorące dyskusje a nawet starcia.

A jakie są Twoje odczucia? Czy Rady Seniorów mają szanse mieć realny wpływ na życie społeczności lokalnej oraz wdrażanie polityki senioralnej w gminach?

Gdybym w to mocno nie wierzyła, to by mnie tu nie było. Rzecz jasna, że wierzę, ale nie tylko wiara w partycypację jest moim napędem do pracy z Radami Seniorów. To, że takie ciała społeczne będą powstawały jest dla mnie logicznym następstwem dwóch zjawisk demograficznych, które jasno pokazują szybkość starzenia i wzrost udziału tej grupy w zarządzaniu oraz rosnącej świadomości obywatelskiej, która jest już tak rozpędzona w środowisku senioralnym, że nikt jej nie zatrzyma. Ja optymistycznie patrzę w przyszłość.

Dziękuję za rozmowę

Katarzyna Tadeusiak-Jeznach – *absolwentka Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie oraz Informatyki Gospodarczej na UW. Edukatorka społeczna - praktyk animacji i moderacji procesów konsultacyjnych. Współpracuje z 3 sektorami wzmacniając udział obywateli w kreowaniu i wdrażaniu polityk lokalnych, wypracowywaniu i upowszechnianiu mechanizmów współpracy administracji publicznej ze społecznościami lokalnymi. Wykorzystując sprawdzoną metodę animacji społecznej, zachęca obywateli do angażowania się w sprawy publiczne, do partycypacji ale też kontroli społecznej. Współpracuje z organizacjami pozarządowymi takimi jak: Fundacja Pole Dialogu, FRDL, Fundacja Zaczyn, Stowarzyszenie Mali Bracia Ubogich oraz z Centrum Wyzwań Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Jako oraz ekspertka w obszarze aktywizacji i rozwoju społecznego obszarów wiejskich, koordynowała w latach 2004-2006 ogólnopolski projekt grantowy z ramienia Programu Narodów Zjednoczonych d/s Rozwoju (UNDP). Moderowała procesy: budowania koncepcji Kodeksu Etycznego dla „Forum 50+ Seniorzy XXI wieku" (ogólnopolskiej koalicji organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych) oraz partycypacyjnego tworzenia Statutu Warszawskiej Rady Seniorów. Ostatnio zaangażowana w działania dotyczące aktywizacji obywatelskiej i wolontariatu rówieśniczego seniorów- projekt Zapytaj seniora realizowany ze Stowarzyszeniem mali bracia Ubogich, oraz projekty Fundacji Zaczyn wspierające powstawanie i wzmacnianie Rad Seniorów na Mazowszu.*

Musimy tworzyć Strategie Polityki Senioralnej i realizować je międzysektorowo

Jedno ze spotkań konsultacyjnych realizowanych przez Fundację ZACZYN

Z Łukaszem Markiem Pełnomocnikiem ds. Dostępności, Cyfryzacji i Polityki Senioralnej Urzędu Gminy w Wołominie rozmawia Aneta Ganeczko

Wołomińska Rada Seniorów istnieje od września 2014 roku. Zanim przystąpiła do projektu Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów realizowała już szereg działań. Proszę powiedzieć, co z wynikami konkursu Senior Wigor?

W ramach tegorocznego konkursu Senior Wigor Gmina Wołomin otrzymała dofinansowanie w wysokości 250 000 złotych. W chwili obecnej trwają prace wykończeniowe i adaptacyjne w lokalu, który będzie niebawem pełnił funkcję domu dziennego pobytu dla wołomińskich seniorów. Warto podkreślić, że środki na inwestycję były zarezerwowane w budżecie w 100% - świadczy to o poważnym traktowaniu mieszkańców oraz zobowiązań samorządu lokalnego.

Gratuluję. A co się zmieniło po wizycie przedstawicieli Fundacji Zaczyn w lipcu 2016 r.?

Współpraca z Fundacją Zaczyn pozwoliła spojrzeć szerzej na kwestię polityki senioralnej. Dotychczasowe działania: wydanie ulotki informacyjnej, organizacja międzypokoleniowej potańcówki, akcje: koperta życia i karta seniora, czy w końcu rozpoczęcie prac nad wołomińską Strategią Senioralną to dobry początek wieloletniego procesu budowania i wspierania aktywnej społeczności senioralnej w naszej Gminie. Nie do przecenienia jest również możliwość nawiązania współpracy ze środowiskami senioralnymi z innych Gmin. Wymiana dobrych praktyk to dużo, ale dla nas liczy się przede wszystkim wypracowanie wspólnego stanowiska i stałej współpracy w ramach rozmów z władzami na poziomie wojewódzkim oraz krajowym. Razem możemy więcej.

Jednym z efektów wspomnianej współpracy było również powołanie Pełnomocnika ds. Dostępności, Cyfryzacji i Polityki Senioralnej. Jako pełnomocnik pani Burmistrz Elżbiety Radwan mam za zadanie koordynowanie działań oraz aktywną współpracę zarówno z organizacjami skupiającymi seniorów, jak i innymi, działającymi na rzecz społeczności lokalnej. Moim celem jest integrowanie aktywnych mieszkańców bez względu na wiek czy zainteresowania. Dostępność to również ważna kwestia dla osób starszych. Przestrzeń miejska musi być użyteczna i pozwalać na bezproblemową komunikację ludziom w każdym wieku. Treści, które wytwarza urząd powinny być czytelne i zrozumiałe.

Na tym polu samorządy lokalne mają dużo do zrobienia i stanowczo powinny podążać śladem administracji rządowej.

Jest Pan mocno zaangażowany w realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych, ale jest Pan nowym pracownikiem Miejskiego Urzędu w Wołominie. Kiedy Pan usłyszał o Radach Seniorów po raz pierwszy? Strategia Urzędu zawiera po części diagnozę potrzeb senioralnych? Co z niej wyszło?

Tak, w chwili obecnej biorę udział w opracowaniu trzech istotnych dla Gminy i jej mieszkańców dokumentów: Gminnego Programu Rewitalizacji, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Strategii Senioralnej. Moim celem jest zintegrowanie tych dokumentów tak, aby jak najlepiej odpowiadały potrzebom miasta i były praktycznym wsparciem dla wszystkich środowisk Gminy, np.: poprzez ułatwianie pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego silny nacisk położyliśmy na pełną diagnozę miasta i jego mieszkańców. Wołomińscy seniorzy dostrzegają potrzebę zmian w przestrzeni miejskiej (na jednym z warsztatów skupiliśmy się na projektowaniu ławki przyjaznej dla seniora), opiece zdrowotnej oraz wsparciu aktywnych środowisk senioralnych np.: poprzez zapewnienie lokali dostosowanych do ich potrzeb.

O wołomińskiej radzie senioralnej dowiedziałem się z gazet, przy okazji jej powołania w 2014 r. Sama polityka senioralna staje się tematem coraz popularniejszym, choć już w poprzedniej perspektywie finansowej (2007-2013) Fundusze Europejskie lokowano w projekty służące walce z wykluczeniem cyfrowym i społecznym, także osób starszych. W chwili obecnej jesteśmy świadkami coraz mocniejszych efektów istotnych zmian demograficznych, a co za tym idzie pilnej potrzeby szukania efektywnych rozwiązań przyszłych problemów. Przemyślana polityka senioralna jest odpowiedzią na część z nich - zarówno na poziomie krajowym jak i lokalnym.

Jakie są zagrożenia dla funkcjonowania Rad Seniorów?

Przede wszystkim Rady Seniorów powinny wypracować efektywny model naboru swych członków. Zdecydowanie potrzebni są ludzie z pomysłami, doświadczeniem i chęcią pracy na rzecz społeczności lokalnej. Urzędnicy potrzebują aktywnych partnerów do wspólnej pracy. To wielka szansa dla seniorów: na przejście z modelu biernego beneficjanta do roli aktywnego partnera. Po drugie Rady Seniorów powinny otrzymać wsparcie normatywne umożliwiające im lepsze osadzenie w strukturze współdecydowania o sprawach lokalnych.

Czy takie organizacje jak Zaczyn czy Fundacja Dialogu Społecznego są potrzebne samorządom przy wsparciu działań w zakresie realizacji polityki senioralnej?

Zdecydowanie tak. Można powiedzieć, że organizacje pozarządowe skracają dystans między biurkiem urzędnika a problemami mieszkańców. Dobrze przemyślana polityka senioralna powinna zachęcać do współpracy i współdecydowania - NGO to najlepsza forma do rozwijania tego typu aktywności. W chwili obecnej nie wyobrażam sobie wdrażania polityki senioralnej bez aktywnych partnerów ze strony tzw. trzeciego sektora. To warunek konieczny, który zagwarantuje sukces.

Czy uchwalenie strategii wpłynie realnie na wdrażanie polityki senioralnej w Wołominie?

Łukasz Marek

Tak, a nawet można powiedzieć, że bez dobrej Strategii wdrożenie profesjonalnej i spójnej Polityki Senioralnej jest praktycznie niemożliwe. Strategia Polityki Senioralnej będzie swoistą mapą drogową - wyznacznikiem celów i kierunków działań. Pozwoli na uporządkowanie oraz sukcesywne realizowanie strategicznych celów na najbliższe lata. Tworząc Strategię staramy się zapewnić kompatybilność z innymi dokumentami Gminy, tak aby stanowiły spójną całość. To bardzo ważne z punktu widzenia kadencyjności władz lokalnych. Pewne cele i zadania powinny z racji swej istoty być traktowane priorytetowo bez względu na opcję polityczną. Strategia pozwoli zachować taki stan rzeczy, a jednocześnie będzie podstawą ewaluacji działań Gminy w najbliższych latach.

Na koniec ostatnie ważne pytanie - Państwa samorząd jest zaangażowany w realizację polityki senioralnej. Jaka część budżetu została zagwarantowana na działania senioralne?

W chwili obecnej trwa budowanie budżetu na 2017 r. Jako pełnomocnik m.in. do spraw Polityki Senioralnej mam zarezerwowane środki na działanie Rady Seniorów. W ramach budżetu wszystkich jednostek organizacyjnych Gminy na potrzeby wołomińskich seniorów zarezerwowano 40 tysięcy złotych - na działania związane z wdrażaniem polityki senioralnej ok. 600 tysięcy złotych (oraz kwota na utrzymanie Domu Dziennego Pobytu Senior Wigor ok. 1 mln złotych). Z drugiej strony urząd miejski wspiera starania mieszkańców o pozyskanie środków zewnętrznych - poprzez szukanie partnerów lub pomoc w napisaniu wniosku o dofinansowanie.

Dziękuję za rozmowę.

Strategia w minimum czterech krokach

Tekst: Katarzyna Tadeusiak-Jeznach

Strategie można budować latami, za duże pieniądze i bez udziału lokalnych środowisk. Proponujemy alternatywny model do realizacji przez facylitatora, efektywnie angażujący mieszkańców i urzędników.

Praca przy tworzeniu strategii zakłada 4 spotkania rady z ekspertem po 4-5 godz. Rezultatem procesu prowadzonego metodami aktywizującymi trwającego od 3 do 5 miesięcy jest kompletny dokument strategiczny.

I SPOTKANIE

Pierwsze spotkanie pełni funkcję wprowadzenia grupy do przygotowania strategii w ich społeczności lokalnej oraz diagnozowania jej potencjału w celu zaprogramowania przez eksperta najbardziej efektywnej metody pracy. Ekspert podczas pierwszego warsztatu poznaje grupę, przedstawia założenia projektu oraz jego cele. Metodami warsztatowymi wskazuje sposoby jego realizacji.

Pierwsze spotkanie ma charakter organizacyjny – prowadzący przedstawia plan wspólnych prac w ciągu najbliższych 3-5 miesięcy, weryfikuje je z możliwościami grupy oraz określa ich cele; zbiera się kontakty do poszczególnych członków zespołu, ustala sposób komunikacji. Ekspert określa zawartość dokumentu lokalnej strategii senioralnej, planuje badania, możliwości wykorzystania dokumentów gminnych do diagnozy lokalnej.

Każde z warsztatów zakłada zaangażowanie w pracę nad dokumentem poza spotkaniami. Ekspert zleca tzw. „prace domowe". W przypadku prowadzenia ilościowych badań diagnozujących (czasem takie diagnozy już są, czasem rady decydują się na inne formy przeprowadzenia diagnozy), pracą domową jest zapoznanie się z propozycją ankiety, wprowadzenie uwag, jej akceptacja, wydruk i dystrybucja. Niezbędne jest również dotarcie do gminnych statystyk i treści innych strategii.

II SPOTKANIE

Podczas drugiego spotkania prowadzący przedstawia szkielet strategii oraz dobre wzory dokumentów strategicznych z innych gmin/miast oraz ustala zasady kodowania ankiet. Zespół prezentuje pierwsze wnioski z analizy dokumentów lokalnych i statystyk. Wykonane prace pozwalają już zarysować propozycje kluczowych problemów, wizji, kierunków zmian.

Zadaniem domowymi grupy jest analiza wyników ankiet, przygotowanie listy osób i instytucji do konsultacji strategii, zaproszenie gości na 3 spotkanie. Moderator spotkania przedstawia grupie wzór matrycy logicznej. Pokazuje jej funkcjonalność. Grupa będzie tworzyć dokument strategiczny w oparciu o diagnozę problemów, następnie wskazuje cele do ich rozwiązania oraz wskazuje rekomendowane kierunki działań strategicznych.

III SPOTKANIE

Rada seniorów organizuje duże spotkanie konsultacyjne. W spotkaniu uczestniczą członkowie rady oraz przedstawiciele samorządów i potencjalnych partnerów rady. Członkowie przedstawiają swoje plany, dotychczasowe dokonania, prezentują wstępny dokument strategiczny. Członkowie grupy spisują uwagi do strategii i uwzględniają je w dokumencie.

Między trzecim a ostatnim warsztatem członkowie rady uzupełniając brakujące informacje szczególnie związane z proponowanymi przez Radę działaniami zmierzającymi do rozwiązania problemów, uwzględnienie uwag gości uczestniczących w spotkaniach konsultacyjnych. Ostatnie prace odbywają się w ścisłym gronie osób przygotowujących dokument – nie większym niż 4-6 osobowa grupa zadaniowa pozostająca w kontakcie z moderatorem. Dokument musi mieć grupę autorów pracujących nad dokumentem, ale i jego recenzentów. Członkowie rady muszą zadbać też o redakcję.

IV SPOTKANIE

Podczas czwartego spotkania autorzy dokonują ostatniej korekty dokumentu. Następuje przyjęcie Strategii uchwałą Rady Seniorów, która wskazuje, że zostaje formalnie przekazany radzie gminy/miasta. Przyjęcie dokumentu uchwałą może odbyć się na tym spotkaniu lub na kolejnym już bez obecności moderatora.

Jak powinna wyglądać strategia lokalnej Polityki Senioralnej? Przykład Strategii Polityki Senioralnej Miasta Pruszkowa.

Strategia Polityki Senioralnej Miasta Pruszkowa została opracowana w ramach projektu „Profesjonalne i zaangażowane Rady Seniorów na Mazowszu", realizowanego przy współpracy z Fundacją Dialogu Społecznego oraz wsparciu merytorycznym Fundacji Zaczyn ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) na lata 2014- 2020.

Dokument ten został wypracowany z inicjatywy Miejskiej Rady Seniorów w Pruszkowie, która została wybrana w wyborach powszechnych 10 lutego 2016 roku.

W wyniku tajnego głosowania, w którym wzięło udział ponad 300 mieszkańców Pruszkowa w wieku 60+ do rady zostało wybranych 15 członków. Rada Seniorów, aby wyjść naprzeciw zgłoszonym oczekiwaniom i potrzebom oddaje w Państwa ręce wspólnie wypracowany „Program" strategiczny.

Proces starzenia się społeczeństwa jest ostatnio publiczną dyskusją, zainteresowaniem oraz refleksją ze względu na konsekwencje jakie za sobą niesie. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania do realizacji. Wdrożenie ich powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Dokument ten stanowi podstawę do realizacji interwencji społecznych, które mają się przyczynić do poprawy warunków życia. Starość ma wiele aspektów i wymiarów, u każdego ujawnia się inaczej i przebiega innym torem. Dlatego trzeba być czujnym, przygotować się do niej, starzenie się jest nieuniknione.

Miasto Pruszków potrzebuje zaplanowanych i skoordynowanych działań skierowanych do seniorek i seniorów ponieważ jest to bardzo liczna grupa społeczna. Obecnie Pruszków zamieszkuje dwanaście tysięcy osób 60+, co stanowi 20% społeczeństwa. Jest to ogromny kapitał społeczny, który nie może zostać niezauważony lub pominięty.

Dlatego też opracowanie, a następnie uchwalenie przez Radę Miasta Strategii Polityki Senioralnej na lata 2016-2020, pozwoli zaplanować długofalowe działania na rzecz poprawy jakości życia seniorek i seniorów w Pruszkowie. Najważniejszym rezultatem w trakcie prac nad dokumentem było włączenie pruszkowskich seniorów 60+ w proces współtworzenia strategii senioralnej miasta.

Program ten zawiera zarówno rozpoczętei realizowane aktywności osób starszych

– warsztaty, kursy komputerowe, spotkania okolicznościowe, jak też odpowiada na zgłoszone przez nich potrzeby do przyszłej realizacji. Jest bazą do prowadzenia polityki miejskiej we wszystkich zdiagnozowanych obszarach tak, by odpowiadała ona oczekiwaniom i potrzebom wszystkich osób starszych naszego miasta.

Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi różnego szczebla

Każde działanie, które będzie dotyczyło seniorów jest zgodne z następującymidokumentami:

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) na lata 2014- 2020.

Cel główny: Poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną.

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie różnorodności i poprawa jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych.

Cel szczegółowy 2. Tworzenie warunków dla integracji wewnątrz- i międzypokoleniowej osób starszych przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury społecznej.

Cel szczegółowy 3. Rozwój zróżnicowanych form aktywności społecznej, w tym upowszechnianie wolontariatu, partycypacji w procesach decyzyjnych, w życiu społecznym, w tym udział osób starszych w kształtowaniu polityki publicznej.

Cel szczegółowy 4. Zwiększenie dostępności, podniesienie jakości usług społecznych oraz wspieranie działań na rzecz samopomocy i samoorganizacji.

Strategia Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego do 2025 roku.

Cel strategiczny II. Poprawa stanu bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

Cel operacyjny 5. Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 6. Przeciwdziałanie marginalizacji grup społecznych.

Cel strategiczny III. Rozwój edukacji, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.
Cel operacyjny 1. Zachowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego.
Cel operacyjny 2. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej przyczyniającej się do aktywnego udziału społeczeństwa.
Cel operacyjny 3. Wspieranie rozwoju turystyki.
Cel operacyjny 4. Rozwój bibliotekarstwa.
Cel strategiczny V. Rozwój samorządności i społeczeństwa obywatelskiego.
Cel operacyjny 1. Poprawa wizerunku powiatu wraz z jego promocją.
Cel operacyjny 5. Podniesienie samoświadomości obywatelskiej mieszkańców.

Strategia Rozwoju Pruszkowa do roku 2020

Cele strategiczny III. Zrównoważony rozwój społeczny.
Cel operacyjny III.2. Budowa i modernizacja placówek kulturalnych.
Cel operacyjny III. 4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
Cel operacyjny III.5. Kształtowanie wizerunku miasta.
Cel operacyjny III.8. Zbudowanie infrastruktury parkowej, rekreacyjnej i sportowej na terenie miasta.

Strategii Integracji i Rozwiazywania Problemów Społecznych dla Miasta Pruszkowa na lata 2016-2022

Cel 1. minimalizowanie poziomu niesamodzielności życiowej mieszkańców.
Cel 3. poprawa funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
Cel 4. wzmacnianie w rodzinach poczucia własnej sprawczości.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

USTAWA z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2004 Nr 210 poz. 2135 art. 6,7,8 - z tego artykułu ustawy mogą korzystać powiaty i gminy w celu realizowania rozwoju polityki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (badania profilaktyczne - cukrzyca, szczepienia – przeciw grypie).Podjęcie działań na rzecz poprawy równego dostępu do usług zdrowotnych dla starszych mieszkańców miasta. Stałe objęcie całodobową pielęgnacją i kontynuacją leczenia osób przewlekle chorych

Metodologia prac nad strategią

Program powstał dzięki bardzo dużemu zaangażowaniu mieszkańców, pragniemy, by najstarsi pruszkowianie nie byli postrzegani jako Ci „starzy„ ale jako bardzo wartościowa społeczność tworząca wspólnotę.

Seniorzy i seniorki stanowią w Pruszkowie bardzo liczną grupą wiekową 20 % odbiorców usług społecznych, są zatem ważną grupą obywateli, których głos powinien być brany pod uwagę w procesie planowania polityki społecznej i senioralnej opartej na modelu partycypacyjnym.

Dlatego też skorzystanie z opinii osób starszych w kwestiach, które bezpośredni ich dotyczą było podstawą opracowania niniejszego dokumentu. Zaangażowani zostali przede wszystkim mieszkańcy Pruszkowa w wieku 60+.

Proces powstawania Strategii składał się z kilku kluczowych etapów.

Etap pierwszy – Diagnoza.

Diagnoza odbyła się dwutorowo. Punktem wyjścia była analiza sytuacji osób starszych w Pruszkowie poprzez badanie ankietowe skierowane do 200 seniorów w wieku 60+ z terenu Pruszkowa. Badanie miało na celu zebranie informacji o dotychczasowych działaniach skierowanych do seniorów. Ankieta składała się 33 pytań zamkniętych i półotwartych jednokrotnego wyboru.

Jest to fakt godny uwagi, gdyż pokazuje, że osoby w wieku 60+ od początku powstawania Strategii były włączone w proces jej powstawania. Kolejnym etapem diagnozy było przeprowadzenia badania jakościowego wśród seniorek i seniorów miasta Pruszkowa, dzielnicy Żbików w wieku 60+ lat. Badanie zostało przeprowadzone na podstawie kwestionariusza składającego się z 3 pytań otwartych. Celem było poznanie opinii seniorów na temat głównych problemów z jakimi borykają się seniorzy.

Etap drugi – Praca nad strategią.

Praca nad Strategią odbywała się w trakcie 4 warsztatów strategicznych zorganizowanych w okresie od 5.11.2016 r. do 5.12.2016 r. przeprowadzonych przez ekspertkę z ramienia Fundacji Dialogu Społecznego i Fundacji Zaczyn na których uczestniczyli przedstawiciele Rady Seniorów. Praca została podzielona na kilka zespołów tematycznych, każdy składał się z koordynatora/ki. Dodatkowo odbyło się kilka spotkań roboczych zespołów, które pracowały analizując materiał wypracowany podczas diagnozy. Wynikiem tych prac jest powstanie niniejszego dokumentu.

Etap trzeci – Konsultacje strategii.

Konsultacje wstępnej wersji strategii i wypracowanie rekomendacji trwało od 21. 11.2016r do 5.12.2016r. Proces ten polegał na prezentowaniu strategii podczas spotkań organizowanych przez Radę Seniorów. Konsultacje odbywały się na streszczeniu, wyodrębniającym główny cel i 3 kierunki realizacji polityki senioralnej. Proces wypracowania strategii zakończył się warsztatem na, którym przeprowadzone zostały konsultacje całego dokumentu.

Program uwzględnia wewnętrzne zróżnicowanie populacji osób starszych i promuje działania mające na celu podtrzymanie aktywności osób starszych i zapewnienie ich udziału w życiu społecznym oraz działania ukierunkowane na osoby o ograniczonej samodzielności. Celem Programu jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program ma przyczyniać się do pełniejszego korzystania z potencjału społeczno-zawodowego osób starszych, aby mogły one pełnić różne role społeczne w życiu publicznym.

Diagnoza sytuacji seniorów

Struktura demograficzna Pruszkowa

Pruszków jest gminą miejską, położoną w centralnej części województwa mazowieckiego, na południowy zachód od Warszawy.

Liczba jego mieszkańców przekracza 60 tys. z czego seniorzy 60+ stanowią 20 % tj. 12 000 tyś. w stosunku do ogóły mieszkańców .

Miasto Pruszków zajmuje powierzchnię 19 km2 (stan na 31.12.2013r.), z czego 50% powierzchni to tereny mieszkalne, 15% tereny przemysłowe, 3,8% zabudowa handlowa, 2% parki, 0,1% tereny zabudowy biurowej, a 29,1% stanowią pozostałe grunty i jest podzielone zwyczajowo na dzielnice: Bąki, Gąsin, Malichy, Ostoja, Śródmieście (centrum Miasta), Tworki, Wyględówek, Żbików oraz osiedla: Staszica, Prusa i Parkowe.

Analiza i wnioski z badań ankietowych

Badanie zostało przeprowadzone wśród 200 osób starszych z terenu Pruszkowa. Ankietowane były osoby w wieku 60 lat i więcej, z czego 55% ankietowanych to kobiety, 43% to mężczyźni. Jest to grupa reprezentatywna w stosunku do całej populacji seniorów mieszkających na terenie Pruszkowa. Wyboru respondentów/tek dokonano ze względu na wiek i płeć osób ankietowanych.

Wśród badanych seniorów/ek dominowało wykształcenie średnie 48 % wszystkich respondentów/tek. Ankietowani najczęściej mieszkają ze współmałżonkiem 37%, lub sami 35%, z dziećmi mieszka 12%. Ostatnim parametrem, który określał badaną populację była samodzielność osób ankietowanych. Rozkład wartości tej zmiennej pokazuje, że 18 % badanej populacji to osoby niesamodzielne (2%) i częściowo niesamodzielne (16%). Natomiast 75 % wszystkich respondentów/tek, ocenia swoją sytuacje życiową, jako osoby samodzielnej.

Najczęściej mieszkają ze współmałżonkiem 37%, lub sami – 35% z dziećmi - 12%. Wyraźnie zaznacza się tu znak czasu; rodziny jednopokoleniowej lub zamieszkiwanie w pojedynkę.

Formy pomocy i wsparcia

Dużo osób korzysta z rehabilitacji - 63%, a 29% jej potrzebuje.Poza tym liczą na pomoc rodziny i sąsiadów - 31%. Zaskakująco mała rola kościoła tylko 4,5% na nią liczy, a 7% jej potrzebuje. O programach aktywizacyjnych dla ludzi starszych dowiadują się z lokalnych gazet i ulotek ex-equo - 38% a na UTW - 44%

Jakie formy aktywności preferują ankietowani?

- wycieczki, wyjazdy - 43%, spacery krajoznawcze, z kijkami 40%
- przejażdżki rowerowe - 37%.
- zajęcia rozwijające sprawność ruchową i na basenie - 35%
- taniec towarzyski - 27%
- w kwestiach kulturalnych preferowany jest teatr i kino – 35%.
- internet, portale społecznościowe facebook – 37% dość istotny odsetek bo praktycznie – jedna trzecia
- ludzie chcą się uczyć języków - i czyni to - 12%, a 5% zamierza.

Propozycje i potrzeby

Gorąca prośba o poparcie wniosku na temat budowy w Pruszkowie tężni. Wnioski o sanatoria: powinny być przydzielane co półtora roku – jako forma rehabilitacji i profilaktyki. Ścieżki rowerowe łączące się z innymi żeby tworzyły ciąg w przejażdżkach rowerowych. Potrzeba powstania kawiarenki i miejsca do gier: szachy, skrable, i inne gry – szczególnie potrzebne w zimie, a latem w parku – np. szachy.

Niedogodności

Słabe, albo wcale oświetlenie ulic na osiedlach „połamane" chodniki. Barierę komunikacyjną stanowią tory kolejowe. Potrzeba budowy przejść i kładek szczególnie dotyczy to mieszkańców Gąsina. Prośba o bezpłatne szczepienia przeciw grypie - koniecznie przełom sierpnia i września.

Za mało jest okulistów, kardiologów, ortopedów, laryngologów. Największą jednak bolączkę stanowią kolejki do specjalistów. Na endoprotezę, czy operację zaćmy trzeb czekać 3 i 4 lata. A przecież się cierpi.

Wzrasta potrzeba lokali do tworzenia dziennych domów pomocy społecznej dla ludzi zagubionych, z poczuciem wykluczenia, osamotnionych.

Wnioski z badań przeprowadzonych na podstawie kwestionariusza wśród seniorów miasta Pruszkowa – dzielnica Żbików w dniu 16.11.2016r.

Badanie na podstawie kwestionariusza przeprowadzono wśród seniorek i seniorów w wieku od 60 – 75lat. Wykształcenie ankietowanych od podstawowego do wyższego.

W większości, to osoby samodzielnie wykonujące same podstawowe obowiązki dnia codziennego.

Główne problemy zgłoszone przez seniorów to:

- problemy zdrowotne,
- samotność,
- problemy finansowe,
- długie kolejki do lekarzy specjalistów,
- brak ścieżek rowerowych,
- remonty ulic np. ulica Warsztatowa,
- brak sieci TV kablowej oraz dostępu do Internetu,
- bezpieczeństwo wieczorami /burdy chuligańskie na przystankach/,
- zwiększenie patroli policji i straży miejskiej,
- instalacja świateł na ul. Mostowej i Długiej,
- przejście przez tory kolejowe w ciągu ul. 3-go Maja, dla osób starszych jest to problem.

Wnioski i podsumowania końcowe

Pruszków jako sześćdziesięcio-tysięczne miasto jest zróżnicowane w swej strukturze, zamożności mieszkańców, jak i w problematyce dnia codziennego. Ankieta miała na celu zapoznanie się z potrzebami ludzi starszych. Badała obecny [zastany] poziom aktywizacji seniorów. Wynika z niej, że wśród seniorów jest duża świadomość i wiedza na temat potrzeby prozdrowotnego trybu życia oraz konieczność aktywności w sferze kulturalno – towarzyskiej. Potrzebują ćwiczeń i trenera pilates, ale tego rodzaju zajęcia mogą odbywać się gdy powstaną odp. kluby. Ta forma gimnastyki jest idealna do rozciągnięcia wszystkich mięśni i ujędrnienia całego ciała. Powinna być preferowana wśród seniorów.

Analizując wiek ankietowanych i ich strukturę rodzinną można powiedzieć, iż najmniej czasu dla siebie mają seniorzy 60+, gdyż zajmują się niedorosłymi wnukami. Klasyczna rodzina też się zmieniła : zanika model rodziny wielopokoleniowej, a coraz więcej osób żyje samotnie, lub ze współmałżonkiem. Dzieci raczej wyfruwają z gniazda.W kwestii kultury i rozrywki preferuje się zajęcia na UTW w Kamyku, kino, teatr, koncerty, taniec towarzyski. Niedogodnością są dojazdy do Warszawy, bo w naszym mieście nie ma sceny dla artystów i miłośników teatru, ani kina dla kinomanów. W narzędziu tym nie znajdziemy też odpowiedzi na pytanie o sytuacje losowe ludzi starych, ich problemy i konflikty, które przeżywają. Dramaty relacji rodzinnych i innych niesprawiedliwości nie da się zmierzyć sondażem ankieto-

wym. Tu przydatne mogą być tylko wnikliwe wywiady środowiskowe pomoc duszpasterzy i dobry wolontariat.

Jako Rada Seniorów mamy więc niebłahy przyczynek do strategii działań na rzecz ludzi pogardzanych, wykorzystywanych emocjonalnie i materialnie, o małej zaradności własnej i niskiej samoocenie. W ramach opracowywanej strategii działań na rzecz ludzi starszych należy jeszcze bardziej uwzględnić współpracę z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w naszym mieście. Potrzebna jest szeroko zakrojona kampania społeczna dotycząca kształtowania pozytywnego wizerunku osoby starszej. Poprawiając ich kondycję psychofizyczną i społeczną będziemy cieszyć się większą ilością ludzi aktywnie uczestniczących w życiu publicznym i kulturalnym, a o to przecież chodzi. Chodzi też o powstawanie nowych klubów seniora, miejsc do ćwiczeń, domów kultury i świetlic, miejsc do nauki i rozrywki, czyli o infrastrukturę. A tu już zaczną się schody.....

Lista priorytetów i wyzwań w zakresie polityki senioralnej

Opisane wcześniej etapy prac nad Strategią stworzyły bazę, na podstawie której zespoły robocze mogły opracować listę priorytetów i wyzwań w zakresie polityki senioralnej.

W toku dyskusji i analiz, przy wykorzystaniu osobistych doświadczeń pruszkowskich seniorów, możliwe było wyodrębnienie najważniejszych wyzwań, dotyczących starszych mieszkańców miasta.

Owocem prac było sformułowanie trzech kierunków w podstawowych sferach życia pruszkowskich seniorów:

1. Zdrowie seniorów i aktywność fizyczna, niedostateczna ilość skutecznych działań ukierunkowanych na utrzymanie zdrowia i aktywności fizycznej.
2. Edukacja i kultura, niewystarczająca aktywność edukacyjna i kulturalna pruszkowskich seniorów.
3. Aktywność obywatelska, bariery w dostępie i niska aktywność obywatelska mieszkańców Pruszkowa w wieku 60+.

Lista proponowanych rozwiązań

Identyfikacja problemów społeczności pruszkowskich seniorów pozwoliła na sformułowanie celów, do których osiągnięcia powinna prowadzić współpraca lokalnego samorządu, organizacji pozarządowych i samych zainteresowanych, czyli starszych mieszkańców miasta.

Misja

Integracja i aktywizacja środowisk senioralnych, dbałość o interesy seniorów 60+, rozpoznanie i reprezentowanie ich potrzeb u odpowiednich władz.

3 KIERUNKI POLITYKI SENIORALNEJ					
	Proponowane działania	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźnik realizacji
Kierunek 1 Zdrowie seniorów i aktywność fizyczna					
CEL STRATEGICZNY 1: Zwiększenie działań ukierunkowanych na wspieranie aktywności fizycznejpruszkowskich seniorów i seniorek	Utworzenie oferty aktywnego spędzania czasu dla seniorów przy minimalnych nakładach finansowych (system zniżek)	Rada Seniorów, NGO, Partnerzy	UE, Budżet partycypacyjny	do 2020	Wzrost o 30%
	Zwiększenie liczby siłowni plenerowych	Władze Miasta, Pruszkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa	Budżet miasta, Budżet PSM, Środki UE	Do 2018	3 nowe siłownie
	Umożliwienie dostępności do obiektów sportowych pod dachem	Szkoły, Władze Miasta	Budżet Miasta, Budżet szkół, Środki UE	do 2019	4 dostępne obiekty
	Rozbudowa i poprawa jakości już istniejących ścieżek rowerowych	Miasto i Powiat	Budżet Miasta, Powiatu, Środki UE	do 2020	50 % wyremontowanych, o 80 % więcej nowych
CEL STRATEGICZNY 2: Poprawa i rozszerzenie działań związanych z ochroną zdrowia pruszkowskich seniorów i seniorek	Zwiększenie dostępności do specjalistów	Wydział zdrowia Urzędu Miasta	NFZ, Budżet Miasta	do 2020	zwiększenie o 10%
	Informowanie o bezpłatnych badaniach profilaktycznych	Wydział zdrowia Urzędu Miasta, Przychodnie, Stacja Sanitarna	Budżet Powiatu i Miasta, Sponsorzy , Firmy Farmaceutyczne	do 2018	wzrost o 70%

	Utworzenie poradni geriatrycznej	Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe,	Urząd Marszałkowski, UE, NFZ	do 2019	1 poradnia
	Utworzenie apteki i przychodni lekarskiej pierwszego kontaktu przy szpitalu psychiatrycznym w Tworkach dla mieszkańców dzielnicy Malichy i Tworki	Starostwo Powiatowe	Urząd Marszałkowski, Starostwo, Środki UE, Sponsorzy prywatni	Do 2017	1 przychodnia
	Upowszechnienie i zakup kopert życia oraz kart pierwszej pomocy, zorganizowanie wolontariatu	Rada Seniorów, Wydział Zdrowia UM, Rada Młodzieżowa	Urząd Miasta, Budżet Partycypacyjny	w sposób ciągły do 2020 r.	wzrost usług o 30%
Kierunek 2 Edukacja i kultura					
CEL STRATEGICZNY 1: Rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej dla pruszkowskich seniorek i seniorów	Rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej	NGO	Środki UE, Sponsorzy	W sposób ciągły do 2020 r.	Zwiększenie o 20%
	Udostępnienie i rozwój odpowiednich miejsc np.. bibliotek	Rada Seniorów	Budżet partycypacyjny	Do 2020	1 nowa biblioteka/ czytelnia
	Utworzenie nowych miejsc spotkań dla seniorów np. kawiarnie	UM, SM, Wspólnoty	Urząd Miasta, Środki SM, UE	W sposób ciągły do 2020 r.	2 nowe miejsca spotkań
	Organizacja spotkań okolicznościowych	NGO, Rada Seniorów,	Sponsorzy, Budżet partycypacyjny, UE	W sposób ciągły do 2020 r.	Cyklicznie, co najmniej 1 x na kwartał
	Organizacja wyjazdów do teatru i kina	NGO, Rada Seniorów, Sponsor	Sponsorzy, Budżet partycypacyjny, Środki własne seniorów	Do 2020	Co najmniej 2 wyjazdy
CEL STRATEGICZNY 2: Wzmocnienie lokalnej tożsamości związanej z kulturą i historią miasta	Powstanie Muzeum Pruszkowskich Zakładów Pracy i Rzemiosła	Urząd Miasta i Powiat, Rada Seniorów	UE, Sponsorzy, Budżet Miasta i Powiatu	Do 2022	1 Muzeum
	Centrum Senioralne Miasta Pruszkowa	Urząd Miasta i Powiat, Rada Seniorów	Budżet Miasta i Powiatu, UE, Sponsorzy	Do 2022	1 Centrum
	Organizacja spotkań tematyczno-kulturalnych	Rada Seniorów, NGO, Biblioteki, Szkoły	Budżet partycypacyjny, Szkoły, Środki własne seniorów, UE	W sposób ciągły do 2020 r.	Co najmniej 2 spotkania w roku
	Organizacja rocznic związanych z tradycją miasta	Rada Seniorów, NGO, Szkoły	Budżet partycypacyjny, Szkoły, Środki własne seniorów, UE	W sposób ciągły do 2020 r.	Co najmniej 2 rocznice w roku
Kierunek 3 Aktywność obywatelska					
CEL STRATEGICZNY 1: Wzrost partycypacyjność seniorek i seniorów w obszarze obywatelskim	Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb seniorów/ek	Urząd Miasta, Rada Seniorów	Budżet Miasta, UE	W sposób ciągły do 2020 r.	Poprawa o 20 % w stosunku do sytuacji obecnej
	Dostosowanie komunikacji do potrzeb seniorów	Urząd Miasta, Przewoźnicy	Budżet Miasta, Przewoźnicy, UE	W sposób ciągły do 2020 r.	Wzrost o 30% w stosunku do sytuacji obecnej
	Transport dla Osób Niepełnosprawnych	PCPR	PFRON	Do 2020	Wzrost usług przewozu osób o 10%

CEL STRATEGICZNY 2: Zwiększenie wiedzy seniorów na temat możliwości działań w środowisku lokalnym	Zwiększenie skuteczności kanałów dystrybucji informacji kierowanych do seniorów/ek	MOPS, Biblioteki, NGO, ZHP, Kościół	UE, Sponsorzy, Budżet Rady Seniorów	W sposób ciągły do 2020 r.	2 nowe kanały dystrybucji informacji
	Stałe dyżury Rady	Rada Seniorów	Budżet Rady Seniorów	W sposób ciągły do 2020 r.	Dyżur Rady 2 x w miesiącu
	Organizacja spotkań integracyjno-informacyjnych	Rada Seniorów	Budżet Rady Seniorów, Środki własne seniorów	W sposób ciągły do 2020 r.	Co najmniej 3 x w roku
	Cykliczne spotkania i bezpośrednie rozmowy z seniorami	Rada Seniorów	Sponsorzy, Budżet Rady Seniorów	W sposób ciągły do 2020 r.	Co najmniej 1x na kwartał

Rezultaty programu

Większa dostępność do działań z zakresu promocji i profilaktyki zdrowia nowa poradnia geriatryczna lub oddział geriatrii, łatwiejszy dostęp do gabinetów rehabilitacyjnych, krótsze terminy oczekiwań, większa dostępność do lekarzy specjalistów, większy udział lekarzy pierwszego kontaktu z pacjentami w miejscu zamieszkania wizyty domowe u osób starszych, niepełnosprawność fizyczna związana z wiekiem.

Rozwój współpracy międzypokoleniowej np. z Radą Młodzieżową i wolontariatem na rzecz osób mniej sprawnych w miejscach ich zamieszkania zorganizowane usługi opiekuńcze i pomoc w podstawowych czynnościach życia codziennego.

Zintegrowanie środowisk działających na rzecz seniorów, większy dostęp do kultury. Zwiększenie roli organizacji pozarządowych na rzecz seniorów, integracja środowisk seniorów, zwiększenie roli samorządu terytorialnego, włączenie organizacji kościelnych na rzecz aktywizacji seniorów.

Spójny system oparcia społecznego dla seniorów: nowe miejsca spotkań dla seniorów w poszczególnych dzielnicach miasta, wzrost działań seniorów w sferze obywatelskiej i większy dostęp do rynku pracy, w tym poprawa ich wizerunku.

Zwiększenie dostępu do aktualnej informacji przeznaczonej dla seniorów. Spotkania z seniorami we wszystkich dzielnicach w Pruszkowa z udziałem przedstawicieli m.in. Policji, Straży Pożarnej, Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

Upowszechnienie informacji o działaniach Rady Seniorów oraz istniejących klubach i Związkach Seniorów, poprzez nowe kanały informacji, tym samymwiększa skuteczność w docieraniu informacji do seniorów.

Kreowanie przestrzeni publicznej przyjaznej seniorom, czytelne rozkłady jazdy komunikacji miejskiej, większe litery i cyfry, nowe wiaty przystankowe i ławki, usuwanie barier architektonicznych w parkach i miejscach zamieszkania, ścieżki rowerowe połączone w ciąg komunikacyjny.

Zwiększenie bezpieczeństwa przez lepsze oświetlenie miasta oraz dźwiękowa sygnalizacja przy przejściach dla pieszych.

Wizja

Pruszków miastem przyjaznym do życia dla seniorów, gdzie uwzględnia się zróżnicowane potrzeby, zdrowotne, kulturalne i obywatelskie mieszkańców ze względu na wiek.

Monitoring

Realizacja Strategii Rady Seniorów wymagać będzie odpowiedniego monitoringu.

W tym celu proponuje się powołanie zespołu złożonego z członków Rady Seniorów do kontaktu z odpowiedzialnymi wydziałami Urzędu Miasta, który przynajmniej raz do roku obowiązany będzie do przedstawienia raportu/sprawozdania zawierającego informacje o przebiegu realizacji projektów i procentowych wskaźników ich wykonania.

Po rocznym/dwuletnim okresie monitoringu proponuje się przegląd realizacji projektów w ubiegłych okresach w celu umożliwienia oceny ich przebiegu.

Raport/sprawozdanie będzie przekazane do wiadomości Prezydenta oraz Rady Miejskiej.

W wyniku analizy raportu/sprawozdania mogą okazać się konieczne niezbędne aktualizacje, modyfikacje lub uzupełnienia szczegółowe, które po zaakceptowaniu przez Radę Miasta – będą przekazane do dalszej realizacji.

Zaleca się ponadto bieżące monitorowanie sytuacji w środowisku seniorów miasta Pruszkowa, poznanie ich ocen w zakresie dotychczasowej realizacji projektów Rady Seniorów oraz uwzględnienie bieżących potrzeb i wniosków seniorów w przypadku modyfikacji projektów.

Chcesz dowiedzieć się w jaki sposób powstały i jak pracują Rady Seniorów? Zachęcamy do kontaktu z przedstawicielami następujących Rad.

imię, nazwisko i funkcja	telefon	e-mail	strona www
Gminna Rada Seniorów Stare Babice			
Tadeusz Wiśniewski Przewodniczący	603 043 040	radaseniorow.starebabice@gmail.com	www.radaseniorow-starebabice.pl
Gminna Rada Seniorów Góra Kalwaria			
Elżbieta Banasiak Przewodnicząca	503 122 714	radaseniorow@gorakalwaria.pl	www.radaseniorow-gorakalwaria.pl
Miejska Rada Seniorów w Pruszkowie			
Sabina Michta Przewodnicząca	22 735 88 33	radaseniorow@miasto.pruszkow.pl	www.radaseniorowpruszkow.pl
Miejska Rada Seniorów w Zielonce			
Krzysztof Łebkowski Przewodniczący	517 494 315	cyfrowazielonka@gmail.com	www.radaseniorowzielonka.pl
Rada Seniorów Dzielnicy Białołęka			
Andrzej Toma Przewodniczący	572 726 717	bialoleka.brs@um.warszawa.pl	http://www.bialoleka.waw.pl/strona-860-bialolecka_rada_seniorow.html
Rada Seniorów dzielnicy Bielany			
Krystyna Żebrowska Przewodnicząca	692 001 692	k.zebrowska@o2.pl	www.radaseniorowbielany.pl
Rada Seniorów Dzielnicy Rembertów			
Ireneusz Wrześniewski Przewodniczący	224 433 807	radaseniorow.rembertow@gmail.com	www.radaseniorowrembertow.pl
Rada Seniorów Miasta i Gminy Serock			
Zdzisław Hirsz Przewodniczący	602 159 010	serock.radaseniorow@gmail.com	radaseniorowserock.pl
Rada Seniorów w Ostrołęce			
Wiesław Andrzej Kędzierski Przewodniczący	692 279 611	wieslaw.kedzierski@onet.pl	radaseniorow.um.ostroleka.pl
Wolska Rada Seniorów			
Zbigniew Ogonowski Przewodniczący	606234337	wolaseniora15@gmail.com	www.radaseniorowwola.pl
Wołomińska Rada Seniorów			
Łukasz Marek Pełnomocnik ds. Dostępności, Cyfryzacji i Polityki Senioralnej	22 763 30 00	Lukasz.marek@wolomin.org.pl	www.seniorzy.wolomin.org

Obywatelscy aktywiści współtworzący jedną z naszych świetlic społecznych

ZACZYN
FUNDACJA

Fundacja Dialogu Społecznego

Fundacja Zaczyn oraz Fundacja Dialogu Społecznego to partnerskie organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych, realizujące projekty aktywizacji społecznej seniorów oraz testujące nowe rozwiązania społeczne korzystne dla rosnącej grupy najstarszych mieszkańców Polski.
Nasze organizacje wspólnie wydają pismo „Polityka Senioralna", a niezależnie od siebie realizują liczne programy punktowe realizowane w Warszawie i na Mazowszu, ale także w innych województwach naszego kraju.

Prowadzimy świetlice społeczne, budujemy Rady Seniorów, organizujemy Ogólnopolską Paradę Seniorów, rozwijamy kompetencje cyfrowe, wspieramy samorządy w konsultacjach społecznych.
Jesteśmy sprawdzonymi, wielokrotnie nagradzanymi partnerami dla projektów samorządowych i podejmowanych przez inne organizacje pozarządowe.

Zapraszamy do kontaktu:

Fundacja ZACZYN
Radziwie 5/229, 01-164 Warszawa
Zaczyn@Zaczyn.org
534-701-114

www.zaczyn.org
www.parada.zaczyn.org
www.ZdaniemSeniora.pl
www.polityka.zaczyn.org

Fundacja Dialogu Społecznego
Jesionowa 9, 09-230 Bielsk
kontakt@dialogspoleczny.com.pl
600-149-241

www.dialogspoleczny.com.pl
www.RadySeniorow.pl

ZACZYN

FUNDACJA

DZIAŁAMY NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI OSÓB 60+

DORADZAMY SAMORZĄDOM LOKALNYM

www.zaczyn.org
zaczyn@zaczyn.org
tel. 534-701-114